

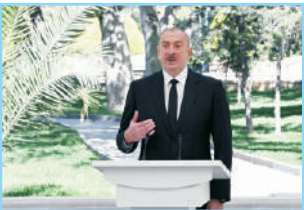

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
İrandan ölkəmizə
narkotik
daşıyan dron
ələ keçdi
yazısı səh.12-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 1 oktyabr 2024-cü il Çərşənbə axşamı № 177 (8550) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm
“Onlar Böyük Qayıdış proqramının
ierasını səbirsizliklə gözləyirlər” -
Prezidentdən vacib mesaj

Partiya sədri: ““Məcburi köçkünlər evlərinə qayıtmaq istəmirlər” təbliğatını aparənlər nəticə çıxarsınlar”
yazısı səh.3-də

Qonşuluqda qalanan “tonqal” -
“Azərbaycan da hazır olsun!”
yazısı səh.12-də

Möhtəşəm tədbirə 40 gün
qalmış... - bədxahların COP29
hiyləsi də boşa çıxacaq
yazısı səh.6-da

Sabiq deputat Nazim Bəydəmirli
8 il azadlıqdan məhrum edildi
yazısı səh.2-də

Ermənistana göz dağı -
Ordumuzun arsenalında
bu sistemlər də olacaq
yazısı səh.4-də

İnstagramda yatırım
vəd edirdi, saxlandı
yazısı səh.5-də

“Nə qədər ki, Paşinyan
4 “ağıza” baxır...” - sülh
seçkilərdən sonraya qala bilər
yazısı səh.7-də

Ermənilər Trampdan da,
Harrisdən də əlini
üzüb - şok səbəb
yazısı səh.9-da

Azərbaycan məhsulları
bu dəfə niyə Rusiyaya buraxılmadı:
siyasi motiv, yoxsa...
yazısı səh.14-də

Orta və ali təhsilin müddəti
qısaldıla bilərmi - təklif
yazısı səh.15-də

ƏRƏB ÖLKƏSİNDƏN AZƏRBAYCANA BAĞIŞLANMAZ PİSLİK - SƏRT REAKSİYA

İordaniya Oskar üçün erməni rejissorun tərribatla dolu filmi seçib; rəsmi Bakı hansı addımları atacaq?; politoloq səfirliyimizi də fəaliyyətsizlikdə suçladı
yazısı səh.8-də

Ölkəmiz yeni mühüm nəqliyyat layihəsində - qərargah Bakıda olacaq

Məqsəd Orta dəhlizin passiv olan cənub qanadında yerləşən ölkələrin aktiv fəaliyyətə cəlb edilməsi ilə daha da genişləndirilməsidir
yazısı səh.5-də

Anar İsgəndərli:
“Biz vaxtilə
təhrif olunmuş
tariximizi
bərpa edirik”
yazısı səh.4-də

Tural Abbaslı
Rusiya-Ermənistan
yaxınlaşmasından
dənışdı -
“Çalışmalıyıq ki...”
yazısı səh.3-də

Rauf Arifoğlu:
“Ermənistan
COP29-da
istərk edəcək,
özünü kənarda
qoymayacaq”
yazısı səh.6-da

Netanyahu İran xalqına səsləndi: “Tehran regionu müharibəyə sürükləyir”

İsrailin baş naziri Benjamin Netanyahu İran xalqına hakimiyyətin regionu müharibəyə sürüklədiyi barədə xəbərdarlıq edib.

APA-nın “Times of Israel”ə istinadən xəbərinə görə, o, bu fikirləri sentyabrın 30-da İran xalqına müraciətində səsləndirib.

Baş nazir vurğulayıb ki, İranda xalq hökumətin onlara laqeyd yanaşmasından xəbərdardır. Netanyahu-nun sözlərinə görə, hər iki xalq arasında dostluq yalnız İranda hakimiyyət dəyişikliyindən sonra mümkün olacaq:

“İranla İsrail arasında sülh bu ölkənin beş kontinentdə qurduğu terror şəbəkəsi çökdürüldəndən sonra əldə olunacaq. Həmin vaxtdan ölkələrimiz global investisiyalar, turizm, texnoloji innovasiya və digər sahələrdə əməkdaşlıq edəcək, İranın Qumdan İsfahana, Şirazdan Təbrizədək inkişafı təmin olunacaq. İranda hakimiyyət dəyişdikdən sonra on milyonlarla insanın xoşbəxt gələcəyi təmin olunacaq. İran xalqı bilsin ki, İsrail dövləti və xalqı daim onların yanındadır. Sizin “Hizbullah”ı dəstəkləmədiyiniz mənə yaxşı məlumdur”.

Nazim Bəydamirli 8 il azadlıqdan məhrum edildi

Hədə-qorxu ilə pul tələb etməkdə ittiham olunan sabiq deputat Nazim Bəydamirliyə barəsində olan cinayət işi üzrə növbəti məhkəmə prosesi keçirilib.

Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində hakim Fərid Namazovun sədrliyi ilə keçirilən prosesdə təqsirləndirilən şəxs son söz deyib. Nazim Bəydamirli təqsirsiz olduğunu deyib, məhkəmədən bəraət istəyib.

Daha sonra prosesdə hökm elan olunub.

Məhkəmənin hökmü ilə Nazim Bəydamirli 8 il azadlıqdan məhrum edilib.

Prokuror N.Bəydamirliyə 9 il müddətinə azadlıqdan məhrum olunmasını istəmişdi.

Qeyd edək ki, N.Bəydamirliyə qarşı əvvəlcə Cinayət Məcəlləsinin 182.2.4-cü (Hədə-qorxu ilə tələb etmə, xeyli miqdarda əmlak əldə etmək məqsədilə törədildikdə) maddəsi, daha sonra 182.2.2-ci (hədə-qorxu təkrarən tələb etmə) maddəsi ilə ittiham irəli sürülüb.

Bəydamirli vətəndaşın müraciəti əsasında araşdırmağa cəlb edilib. Qeyd olunub ki, vətəndaş polisə müraciətində N. Bəydamirliyə onun barəsində rüsvayedicilərin olduğunu qeyd edərək ondan 50 min manat tələb etdiyini bildirib. O, iyunun 24-də N. Bəydamirliyə 10 min manat versə də, sonuncu qalan məbləği vermədiyinə görə şikayətini ailəsi ilə şantaj edərək rüsvayedicilərin görüntülərini yayacağını bildirib. N. Bəydamirli bu müraciət əsasında saxlanılıb.

Vətən müharibəsinin xronikası - 1 oktyabrda nələr oldu...

2020-ci il sentyabrın 27-də Ermənistan Silahlı Qüvvələrinin cəbhəboyu törətdiyi genişmiqyaslı təxribatlara cavab olaraq Azərbaycan Ordusu əks-hücum əməliyyatına başladı. İgid döyüşçülərimiz 44 gün dayanmadan irəlilədilər və otuz il işğal altında qalan torpaqlarımızı azad edərək qəhrəmanlıq dastanı yazdılar.

Müharibənin 5-ci günü (1 oktyabr)

* Vətən müharibəsinin beşinci gününün sonuna dek düşmən bütün cəbhə boyunca tutduğu mövqelərdən və ərazinin mühüm sahələrindən geri çəkilməyə məcbur edilib. Ermənistan ordusunun müxtəlif istiqamətlərdə hərəkət edən hərbi kolonları bölmələrimiz tərəfindən dəqiq atəşlə məhv edilib. Vətən müharibəsi başladığı gündən düşmənin 200-dək tank və digər zirehli texnikası, 228 ədəd artilleriya, yaylım atəşli raket sistemləri, minaatanları, 30 ədəd hava hücumundan

müdafiə vasitələri, 6 komanda-idarəetmə və komanda-müşahidə məntəqəsi, 5 silah-sursat anbarı, 110-dan çox avtomobil texnikası, 1 ədəd “S-300” zənit-raket kompleksi sıradan çıxarılıb.

* Belarus Prezidenti Aleksandr Lukaşenko Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevə telefonla zəng edib və Ermənistan-Azərbaycan təmas xəttində silahlı qarşıdurma ilə bağlı yaranmış vəziyyətlə maraqlanıb. Dövlətimizin başçısı Belarus Prezidentini Ermənistan tərəfinin törətdiyi təxribatlar və buna cavab olaraq Azərbaycan Ordusunun əks-hücum əməliyyatları barədə məlumatlandırıb.

* Ermənistan Silahlı Qüvvələri Azərbaycanın yaşayış məntəqələrini növbəti dəfə ağır artilleriyadan atəşə tutub. Nəticədə mülki əhali arasında həlak olanların sayı 19-a, xəsarət alan-

ların sayı 55-ə çatıb.

* Azərbaycan Ordusunun sentyabrın 27-dən başlayaraq əks-hücum əməliyyatları nəticəsində işğaldan azad etdiyi ərazilərdən ilk görüntülər yayılıb. Görüntülərdə Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin hərbiçilərinin həmin ərazilərdə möhkəmləndiyi əks olunub. Kadrlara görünür ki, ərazilərdə məhv edilən düşmənin xeyli sayda texnikası, silah-sursatı qalıb.

* Ermənistan ordusunun bölmələri Tərtər şəhərini, Ağdamın Gül Baharlı kəndini, Füzulinin Horadiz şəhərini və Arayatl kəndini, Goranboy rayonunun Tapqaraqoyunlu kəndini, Aşağı Ağcakənd qəsəbəsini və digər yaşayış məntəqələrini ağır silahlardan atəşə tutublar. Bu müharibə cənayyətləri nəticəsində onlarla ev və infrastruktur obyekti dağılıb, yaxud ziyan çəkib. (AzərTAc)

Meymunçıçəyi ilə bağlı rəsmi açıqlama

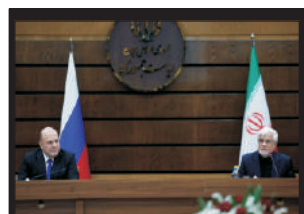

Dünyada meymunçıçəyi virusu sürətlə yayılmağa davam edir. Bir müddət əvvəl Azərbaycana meymunçıçəyi testlərinin gətirilməsi ilə bağlı xəbərlər yayılmışdı. Ölkəmizdə bu virusa yoluxma ehtimalı olan kiminsə olub-olmama-

sı təşviş doğuran məsələlərdən biridir.

Modern.az mövzu ilə bağlı Azərbaycan Respublikasının Səhiyyə Nazirliyi ilə əlaqə saxlayıb.

Qurumdan bildirilib ki, Azərbaycanda bu günə qədər meymunçıçəyi şübhəli hallar qeydə alınmayıb: “Belə hallar qeyd edildiyi təqdirdə Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının təsdiq etdiyi qaydalara əsasən həmin şəxslər test olunaraq laborator diaqnostika aparılacaq”.

İranda vitse-prezidenti: “Zəngəzur dəhlizi ilə bağlı daha çox müzakirə aparılmalıdır”

Regionun sərhədlərində və geosiyasetində istənilən dəyişiklik gərginliyə, regiondan kənar aktorlar tərəfindən sui-istifadəyə səbəb olacaq.

APA xəbər verir ki, bu barədə İranın Birinci vitse-prezidenti Mehdi Karubi Rza Aref Rusiya Baş naziri Mixail Mişustinlə görüşdə deyib.

İran rəsmisi bildirib ki, Zəngəzur dəhlizi və Şimal-Cənub dəhlizi ilə bağlı məsələlər ətrafında daha çox müzakirə aparılmalıdır.

“İsrail qurudan hücum edərsə, döyüşməyə hazırıq”

İsrail qurudan hücum edərsə, döyüşməyə hazırıq. (APA)

Bu barədə “Hizbullah” baş katibinin müavini Naim Qasım təşkilatın lideri Həsən Nəsrullahın öldürülməsindən sonra ilk açıqlamasında bildirib.

“Hizbullah” liderini əvəz edəcək adamlar var, biz lazım olan hər şeyi etdik və alternativlərimiz var. Biz “Hizbullah” üçün yeni rəhbər seçəcəyik”, - deyən Naim Qasım bildirib.

“Düşmənlərimizin ağlında onların heç biri həyata keçməyəcək və Allahın izni ilə qələbə bizimdir”, - deyən o vurğulayıb.

“Bu gün biz Azərbaycan xalqının əyləməz ruhunu Qarabağa və Şərqi Zəngəzura qayıdan soydaşlarımızın təməlinə görə görürük”. Musavat.com xəbər verir ki, bu barədə Prezident İlham Əliyev Azərbaycan aşiq sənətinin görkəmli nümayəndəsi Aşiq Ələsgərin abidəsinin açılış mərasimindəki çıxışında bildirib.

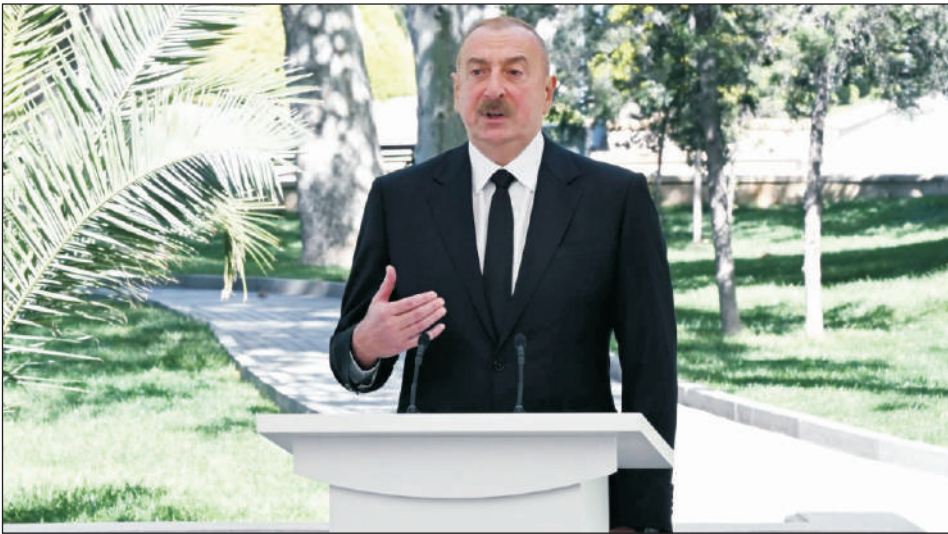
“O torpaqları heç vaxt görməyən Qarabağdan, Şərqi Zəngəzurdan olan soydaşlarımız həvəslə, səbirsizliklə o qayıdış gününü gözləyirlər, Böyük Qayıdış proqramının icrasını səbirsizliklə gözləyirlər”, - deyən dövlətimizin başçısı vurğulayıb ki, əslində bu proqram artıq icra edilir. Heç vaxt o torpaqlarda yaşamamış, amma o torpaqlara qayıtmaq eşqi ilə yaşamış qarabağlılar bu gün Qarabağa qayıdırlar. Mən əminəm ki, biz eyni mənzərəni Qərbi Azərbaycana qayıdış dövründə də görəəcəyik.

Üçüncü etnik təmizləmə dalğasına məruz qalmış qərbi azərbaycanlılar öz dədə-baba torpaqlarına qayıdacaqlar.

Musavat.com xəbər verir ki, bunu Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Azərbaycan aşiq sənətinin görkəmli nümayəndəsi Aşiq Ələsgərin abidəsinin açılış mərasimindəki çıxışında söyləyib.

Dövlət başçısı XX əsrdə xalqımızın məruz qaldığı deportasiyalar haqqında danışdı.

“1918-ci ildə birinci, 1940-50-ci illərdə ikinci və 1980-ci illərin sonları-1990-cı illərin əvvəllərində üçüncü deportasiya baş vermişdir. İki deportasiyadan müəyyən müddətdən sonra Azərbaycan xalqı öz dədə-baba torpaqlarına qayıtmış, yeni hamısı olmasa da, böyük bir qisim qayıtmışdır. Bu, bizdə haqlı olaraq əminlik yaradır ki, üçüncü etnik təmizləmə dalğasına məruz qalmış qərbi azərbaycanlılar öz dədə-baba torpaqlarına qayıdacaqlar”.

“Onlar Böyük Qayıdış proqramının icrasını səbirsizliklə gözləyirlər” - Prezidentdən vacib mesaj

Partiya sədri: “Məcburi köçkünlər evlərinə qayıtmaq istəmərlər” təbliğatını aparanlar nəticə çıxarsınlar”

Azad Vətən Partiyasının sədri Akif Nəzirov “Yeni Müsavat”-a bildirib ki, cənab Prezidentin bu fikirləri reallığı

ifadəsidir, eyni zamanda “Məcburi köçkünlər öz tor-

paqlarına geri qayıtmaq istəmərlər, Bakıya öyrəşiblər...” təbliğatını aparanlara mesaj kimi də qəbul edilə bilər: “Qarabağlılar-məcburi köçkünlər torpaqlarına geri qayıtmaq istəmərlər” kimi danışanlar əvvəllər də var idi. Biz bu cür zərərli fikirləri cəmiyyətə yayınlara qarşı həmişə mübarizə aparmışıq. O cür danışanlar ya məcburi köçkünlərin vəziyyətindən, əhval-ruhiyyəsindən xəbərlər olmayan insanlardır, ya da qəsdən hansısa dairələrin si-fərişi ilə cəmiyyətə, ictimai rəyə yanlış rəy yeridirlər. İkinci ehtimal daha çoxdur. Müəy-

də yaşamış qarabağlıların, həmçinin o torpaqlar işğal altında olduğu zaman dünyaya göz açmış qarabağlıların öz ata-baba yurdlarına necə sevgi ilə öz tutduqlarının şahidi olduq. Həmin insanların dağıdılmış evlərinin divarlarını necə qucaqladıqlarını, torpağı öpdüklərini nümayiş etdirən yüzrlərlə təsirli videoları bütün cəmiyyət izlədi və bu gün də izləyir. Bu gün insanlar həvəslə öz evlərinə köçürlər. Hələ evləri hazır olmayan qarabağlılar isə doğma yurda köçməyi səbirsizliklə gözləyirlər. Hətta bizə çoxlu sayda insanlar müraciət edirlər ki, hö-

yən xarici mərkəzlər var ki, Azərbaycan cəmiyyətində fikir qarşılıqlı, daxili gərginlik yaratmağa çalışsınlar. Qarabağ Azadlıq Təşkilatı olaraq daim məcburi köçkünlərin içərisində olurduq və onlarla apardığımız söhbətlərdə də əmin olurduq ki, qeyd edilən təbliğat tamamilə əsassızdır. Prezidentin dediyi kimi, Qarabağ camaatı 30 il ərzində hər an öz torpaqlarının azad olduğu günü və evlərinə geri qayıdacaqları zamanı gözləyiblər. Özü də bu günləri yaşaya- caqlarına həmişə inanıblar.

Torpaqlarımız azad edildikdən sonra nəinki ömrünün bir hissəsini həmin torpaqlar-

kumətdən razılıq alın, bizə şərait yaradılsın, gedək tezliklə öz evimizi tikək və nə qədər mümkündür tezliklə köçək evimizə. Biz bu yay dövründə Şuşada, Laçında olduq və oraya köçmüş sakinlərlə görüşdük. Onlar deyirlər ki, ələ bil dünyaya yeni gəlmişik. Özlərini çox xoşbəxt hiss edirlər. Ona görə də mən həssas edirəm ki, cənab Prezidentin bu açıqlaması təsadüfi deyil, həm reallığın dilə gətirilməsidir, həm də mesajdır. Zərərli təbliğatı aparanlar cənab Prezidentin sözlərindən nəticə çıxarsınlar”.

□ **Əlibar SEYİDAĞA,**
“Yeni Müsavat”

Partiya sədri Rusiya-Ermənistan yaxınlaşmasından danışdı - “Çalışmalıyıq ki...”

Tural Abbaslı: “Paşinyan hakimiyyətinin Rusiyaya münasibətdə bütün qırmızı xətləri keçməsinə baxmayaraq”

Rusiyanın baş naziri Mixail Mişustin oktyabrın 1-də Ermənistanla işgüzar səfərə gedəcək. Bu barədə Rusiya Nazirlər Kabinetinin mətbuat xidməti məlumat yayıb. Rusiyanın baş naziri Avrasiya Hökumətlərarası Şurasının 40-cı iclasında və Avrasiya İqtisadi Forumunun plenar iclasında iştirak edəcək.

Qeyd olunub ki, Mişustin Ermənistan, Belarus, Qazaxıstan və Qırğızıstandan olan həmkarları ilə birlikdə Avrasiya İqtisadi İttifaqı çərçivəsində inteqrasiyanın dərinləşdirilməsinin aktual məsələlərini müzakirə edəcək, daxili bazarların fəaliyyətinə, sənayə, nəqliyyat, gömrük-tarif, kənd təsərrüfatı və enerji sektorlarında qarşılıqlı əlaqənin inkişafına xüsusi diqqət yetirəcək. Avrasiya İqtisadi Forumu üçüncü dəfədir ki, keçiriləcək. Onun əsas mövzusu “Alın-10 il: perspektivlər və prioritetlər”dir. Rusiya baş nazi-

rinin çıxışı müasir reallıqlarda rəqəmsallaşmaya həsr oluna- caq. 2 həftə əvvəl isə Rusiya Federasiyası Baş nazirinin mü- avini, Rusiya-Ermənistan hö- kumətlərarası komissiyasının

həmsədri Aleksey Overçuk Er- mənistanla səfər etmişdi. Səfər zamanı Aleksey Overçuk Er- mənistan Respublikasının rəh- bərliyi ilə, baş nazir Nikol Paşin- yanla görüşmüşdü.

Rusiya rəhbərliyinin ard- ar- da Ermənistanla səfər etməsi Azərbaycanla nə vəd edir? Son bir neçə ildə tərəflərin münasi- bətlərinin “soyuması” fonunda bu gediş-gəlişin anlamı nədir?

AG Partiya sədri Tural Abbaslı “Yeni Müsavat”-a deyib ki, Paşinyan hakimiyyətinin Rusiyaya münasibətdə bütün qırmızı xətləri keçməsinə baxmayaraq, Ermənistan hakimiyyəti tərəfindən Rusiyaya neqativ münasibətə baxmayaraq Rusiya olduqca təmkinli davranış sərgiləyir, kəskin addımlar atmağa tələsmir: “Daha çox Ermənistanı ayılmağa çalışsınlar, Avropa sizi aldadır mesajını çatdırmaqdan usanmırlar. Düşünürəm ki, Rusiya rəhbərliyinin Ermənistanla intensivləşən səfərləri daha çox Ermənistanı öz orbitlərinə qaytarmağa hesablanıb. Çatdırmaq istəyirlər ki, Avropa vəd verir, Rusiya isə illərdir eməkdaşlıq edir, indi isə iqtisadi sahədə bu işləri birgə görə bilərik. Rusiya siyasi rəhbərliyi Ermənistanla münasibətləri düzəltməyə çalışır. Azərbaycan isə bu yaxınlaşma fonunda əvvəllər qazandığı mövqelərini itirməməlidir. Rusiya-Ermənistan yaxınlaşması Zəngəzur dəhlizinə təhdid yarada bilər. Amma Zəngəzur dəhlizi Rusiyanın strateji maraqlarına uyğundur. Ona görə də bu yaxınlaşmadan Azərbaycanın itirəcəyi bir şey yoxdur”.

Partiya sədri deyib ki, Rusiya-Ermənistan yaxın-

laşması təbii ki, Azərbaycanın maraqlarına uyğun deyil. Amma bu yaxınlaşma Zəngəzur dəhlizinin daha sürətli şəkildə açılmasına çətinlik çıxara bilər: “Rusiya hansısa məsələlərdə qərar verə bilər, Azərbaycan-Ermənistan yaxınlaşmasında rol ala bilər. Bunu zaman göstərməkdir. Ermənistan bu gün Avropaya istiqamət götürməklə tam qərar verməyib. Rusiya da Ermənistanla əlaqələri tam bitirməyib. Görürük ki, Rusiya Gürcüstana geri döndür, orada mövqelərini möhkəmləndirir. Gürcüstanda hakim partiyanın seçki kampaniyasında Ukrayna-Rusiya müharibəsinin nəticələrini göstərən plakatların paylaşılması da təsadüfi deyil. Xalqa mesaj verilir ki, biz də - yəni Gürcüstan da Rusiya ilə münasibətləri yaxşı etməlidir ki, o hala düşməsin. Bu baxımdan biz çalışmalıyıq ki, öz maraqlarımızı qoruyaq. Kim kiminlə yaxınlaşsın, kim kiminlə uzaqlaşsın, bizi narahat etməməlidir. Biz çalışmalıyıq ki, öz maraqlarımızı qoruyaq. Azərbaycan çalışmalıdır ki, Türkiyə kimi müttəfiqi ilə koordinasiya fəaliyyət göstərsin”.

□ **Əlsən MƏMMƏDƏLİYEV,**
Musavat.com

Azərbaycanla qardaş Türkiyə arasında hərbi və hərbi-texniki sahədə əməkdaşlıq nə qədər dərin olsa da, bu, əlbəttə ki, son deyil. İki ölkənin hərbi rəhbərliyi bu yöndə yeni-yeni səviyyələr fəth etməkdədir.

Bu arada məlum olub ki, Türkiyənin ASELSAN şirkətinin istehsalı olan HERİKKS hava hücumundan müdafiə üzrə xəbərdarlıq sistemlərinin Azərbaycana verilməsi üçün danışıqlar aparılır. Bu barədə V ADEX-2024 sərgisində məlumat verilib.

Bildirilib ki, hazırda bu sistemlər Kəlbəcər ərazisində, 3336 metr hündürlükdə quraşdırılaraq, istismara verilib. Hazırda sınağı həyata keçirilən sistemlər Bakıdakı V ADEX-2024 sərgisində nümayişə çıxarılıb.

Qeyd edək ki, bu sistemlər radarların qeydə aldığı məlumatları komanda məntəqəsinə sürətli ötürülməsi, silahın hədəfi istər manual, istərsə də avtomatik şəkildə aşkarlanması, qoşun növlərinin hərəkətinin izlənilməsi, müxtəlif növlərdəki radar sistemlərinə inteqrasiya, habelə hərəkətli formada fəaliyyət qabiliyyətlərinə malikdir.

Ermənistanın sürətlə silahlanması fonunda bu sistemlərin ordumuz və milli təhlükəsizliyimiz üçün əhəmiyyətindən danışan Xəzər Müdafiə Tədqiqatları Mərkəzinin rəhbəri, hərbi şərhçi Ramil Məmmədli "Yeni Müsavat" deyib ki, Silahlı Qüvvələrimizin modernləşdirilməsi,

bu sahədə islahatların dərinləşdirilməsi, yeni silahlı birləşmələrin yaradılması və təkmilləşdirilməsi istiqamətində, o cümlədən ən müasir silahların və texnikaların alınması istiqamətində işlər plan üzrə gedir: "Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin inkişaf dövrünə nəzər salsaq, bu gün biz artıq ordumuzun təkə inkişafından deyil, həm də modeləşməsindən və yenilənməsindən danışa bilərik. Bu gün dünyada Azərbaycan ordu modeli mövcuddur. Silahlı Qüvvələrimizin üstünlüyü ondan ibarətdir ki, həm postsovet məkanında istehsal olunan silahlar, həm NATO standartlarına uyğun olan çapda olan silahlar, dünya ordularının ən yaxşılarını, ən uyğun olanlarını özündə cəmləşdirən bir Azərbaycan modeli ortaya qoyub. Bu, özünü Silahlı Qüvvələrimizin yenilənməsi prosesində də, silah texnika parkının yenilənməsində də özünü göstərir".

Hərbi şərhçi deyib ki, ölkəmizin hava hücumundan müdafiə sistemi, raket sistemləri, artilleriya sistemləri, raket qüvvələri, raket artilleriya qüvvələri və digər qoşun növləri, hərbi hava qüvvələri

Ermənistana göz dağı - Ordumuzun arsenalında bu sistemlər də olacaq

Hərbi ekspert: "Azərbaycan Ordusunun arsenalına yeni dövrün tələblərinə uyğun silahların daxil edilməsi prosesi davamlı və sistemətik şəkildə həyata keçirilir"

ASELSAN şirkətinin istehsa-

lı olan HERİKKS hava hücumundan müdafiə üzrə xəbərdarlıq sistemlərinin tətbiqi daha çevik addımlar atmağa imkan verəcək. Müasir

dövrə aparılan döyüşlər zamanı modern və innovativ silah və texnikaların tətbiqi dənilməz faktır. Son illərin statistikasına nəzər salsaq gö-

rək ki, dünyada baş vermiş döyüşlərdə qələbəni sürətləndirən və şərtləndirən əsas amillər müasir silah və texnikanın uğurlu tətbiqi ilə yanaşı, şəxsi heyətin yüksək mənəvi-psixoloji hazırlığıdır. Azərbaycan Ordusunun arsenalına da yeni dövrün tələblərinə uyğun silahların daxil edilməsi prosesi davamlı və sistemətik şəkildə həyata keçirilir. Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı İlham Əliyevin göstərişinə əsasən, müasir standartlara cavab verən döyüş vasitələrinin alınması Azərbaycan Ordusunun müdafiə qüdrətinin artmasına və dünyanın güclü orduları sırasında yer tutmasına mühüm təsir göstərir".

□ **Elşən MƏMMƏDƏLİYEV,**
Musavat.com

Tarix dərsləklərimizin yaratdığı qıcıq - Rusiyanın yersiz əndişəsi...

Professor: "Biz vaxtilə təhrif olunmuş tariximizi bərpa edirik"

Rusiya Elmlər Akademiyasının (REA) İctimai Elmlər üzrə Elmi İnformasiya İnstitutunun apardığı tədqiqat nəticəsində belə qənaəətə gəlinib ki, postsovet məkanının əksər ölkələrinin tarix dərsləklərində Rusiya ilhaq etdiyi ərazilərin xalqlarına zülm edən müstəmləkəçi dövlət kimi təqdim olunur. REA hesab edir ki, belə bilgilər gələcəkdə Rusiyaya qarşı mənfi münasibətin formalaşmasına, ksenofobiyanın və rusofobiyanın artmasına rəvac verə bilər.

Sitat: "Müəyyən edilib ki, 8-ci siniflər üçün Qazaxıstanın tarixi dərsləklərində Rusiya İmperiyası Qazaxıstandan hərbi və iqtisadi maraqları üçün platforma kimi istifadə etməyə çalışan ölkə kimi təsvir olunur. Azərbaycanda isə sovet hakimiyyətinin qurulması hərbi işğal, ardınca xalqa zülm edilməsi kimi qələmə verilir. Ölkənin müasir dərsləklərində habelə Qarabağ münaqişəsinin yaradılmasında Rusiyanın rolu vurğulanır. Özbəkistanın DİN Akademiyasının tələbələri üçün tarix dərslərində də Orta Asiyaın Rusiya imperiyası tərəfindən ilhaqının Özbəkistanın həm

Anar İsgəndərli

milli kimliyinə, həm də iqtisadiyyatına ziyan vurduğu qeyd edilir".

Konkret olaraq, Azərbaycana münasibətdə bu iradın heç bir əsası olmadığı ortadadır. Ən azı o səbəbdən ki, Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin (AXC, 1918-1920) necə, hansı şəraitdə süqut etməsi və bu süqutda XI "Qırımı" ordu"nın rolu danılmaz faktır. Yaxud keçmiş Dağlıq Qarabağ konfliktinin hansı dövlət tərəfindən və hansı məqsədlə yaradılaraq körüklənməsi də daşlaşmış həqiqətlərdəndir. SSRİ tərkibində

torpaqlarımızın (Qərbi Zəngəzur və s.) Ermənistanə peşkeş edilməsi və nəticədə Naxçıvanın eksklav duruma düşməsi də həmçinin.

Elə isə Rusiya EA nədən narazıdır? Niyə məhz indi bu qıcıq özünü göstərməyə başlayıb?

Millət vəkili, tarix elmləri doktoru, professor Anar İsgəndərli "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Azərbaycan xalqının və dövlətinin heç bir xalqa və dövlətə qarşı düşmən münasibəti olmayıb. Professor vurğuladı ki, bu yanaşma həm

qonşu, həm də uzaq dövlətlər üçün keçərlidir: "Çar Rusiyası dövründə müstəqilliyinə son qoyulan dövlətlər müstəqil tarixlərini yazırlarsa, burada qeyri-adi nə var? Tariximizdə 21 müstəqil Azərbaycan xanlığı olub. Şimali Azərbaycanda yerləşən xanlıqların taleyi necə oldu? Xanlıqlar işğal olundu. Xanlıqların çar Rusiyası tərəfindən işğal edildiyi faktını yazırıqsa, burada qəbahət olan nədir? 1918-1920-ci illərdə mövcud olan cümhuriyyət, müsəlman Şərqiində ilk parlamentli respublika 11-ci Qı-

zıl Ordu tərəfindən işğalə məruz qalıb. Bunun nəyi yalandır? Rus tarixçiləri nə yazırlarsa-yazsınlar, biz vaxtilə təhrif olunmuş tariximizi bərpa edirik. Bu qazaxlara, özbəklərə, türkmənlərə, qırğızlara, taciklərə, Baltıqyanı respublikalara da aiddir. Orta məktəb dərsləklərində Azərbaycan ərazisinə hücumlar və o hücumların nəticələrini yazırıqsa, bundan heç kim inciməməlidir. Biz gerçək tarixi mənbələr əsasında yazırıq. Biz heç bir dövlətə böhtan atmırıq. Hər hansı dövlətin etdiklərini nə inkar etmirik, nə də şişirtmirik. Kimin nə yazdığından asılı olmayaraq, Azərbaycan müstəqil dövlətdir. Azərbaycan tarixini öz vətəndaşına olduğu kimi çatdırmaq biz tarixçilərin borcudur. Biz Vətən, xalq qarşısında öz borcumuzu yerinə yetiririk. Azərbaycan dövlət müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra Vətən tarixi ilə bağlı olan problemləri ədalətlə həll edir. Bu gün Azərbaycan məktəbli "Mən kiməm?", "Tarixim haradan başlayır?", "Ərazim haradır?", "Kimlər nəyə iddia edib?" kimi sualların cavabını alır, bu tarixi öyrənir və vətəndaş kimi yetişir".

A.İsgəndərli qeyd etdi ki, geosiyasi vəziyyət dəyişsə də, mülki tarix dəyişilmir: "Vaxtilə biz partiya tarixi keçirdik. O tarix dəyişkən və

sürüşkən idi. Ancaq mülki tarix dəyişilmir. Əgər təhriflər olarsa, bu zamanla bilinir və heç bir xalqa, heç bir dövlətə başucalıq gətirmir. Azərbaycanda sovet hakimiyyətinin qələbəsi ilə bağlı böhtançı tarix var idi. Hətta Şaumyan, Kirov qəhrəman kimi təbliğ edilirdi. Xüsusilə Azərbaycanla bağlı 1918-1920-ci illərdə yazılanların böyük qismi yalandır. 1918-ci ilin mart ayında Bakıda, Qubada, Şamaxıda, Qərbi Azərbaycanda, Cənubi Azərbaycanda yüz minlərlə azərbaycanlı soyqırma məruz qalmışdı. Azərbaycan Sovet tarixçiləri yazmışdılar ki, Bakıda, Şamaxıda vətəndaş müharibəsi baş verib, bunun günahkarı Azərbaycanın milli demokratik ziyalılarıdır. Bu tarix biabırçı, təhrif olunmuş tarix idi. Allaha şükür ki, biz bu tarixdən imtina etmişik. Bu gün bizim hər hansı dövlətə münasibətimizin necə olmasından asılı olmayaraq Ümummilli lider Heydər Əliyev Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasında, rəhbər heyət qarşısındakı çıxışında tarixi cümlə söylədi - "Tarix olduğu kimi yazmaq lazımdır!" Bir dövlətlə münasibət yaxşı, o biri ilə pis ola bilər, sonra vəziyyət dəyişə bilər. Tarix vəziyyətə görə dəyişilmir. Əks halda, bu, tarix yox, siyasət olur".

□ **Nigar HƏSƏNLİ,**
"Yeni Müsavat"

Azərbaycan yeni mühüm nəqliyyat layihəsində - qərargah Bakıda olacaq

Məqsəd Orta dəhlizin passiv olan cənub qanadında yerləşən ölkələrin aktiv fəaliyyətə cəlb edilməsi ilə daha da genişləndirilməsidir

Son bir ildə Asiya ilə Avropanı ənənəvi marşrutlardan kənar ərazilərlə birləşdirən əsas ticarət yoluna iddia edən Orta dəhlizin əhatə dairəsinin genişlənməsi prosesi müşahidə olunur. Dəhlizin ana xətti Çin-Qazaxıstan-Xəzər dənizi-Azərbaycan-Gürcüstan-Türkiyə-Avropa istiqamətidir. Yükdaşımalarda mühüm hissəsinin məhz bu marşrutla həyata keçirilməsi nəzərdə tutulur. Lakin Mərkəzi Asiyanın digər ölkələri də dəhlizə qoşulmaq, Asiya-Avropa nəhəng yükdaşımalardan pay almağa çalışırlar. Bu baxımdan, Çinlə orta qərargahı olan Qırğızıstan və Tacikistan xüsusilə fəallıq göstərirlər. Onlar Çindən malların daşınmasında aktiv iştirak etmək, yüklərin bir qismini öz ərazilərindən ötürmək üçün fəaliyyətlərini ciddi şəkildə artırır.

Tacikistan bilavasitə Çin şirkətlərinin investisiyaları hesabına dəmiryol və avtomobil yolları sistemini sürətlə təkmilləşdirir. Sürətli sərmayə qoyuluşları Tacikistan dəmir yollarının yükötürmə qabiliyyətinin 1,5 dəfə artmasına gətirib çıxarıb. Hazırda Çin şirkətləri ölkə dəmiryollarının yenidənqurulmasını nəzərdə tutan iki mühüm layihəni icra edirlər.

Qırğızıstan da Çindən malların daşınmasında iştirakda maraqlıdır. Xüsusilə avtomobil daşımaları sahəsində qırğız tərəfinin maraqları genişdir. Lakin on ilə yaxındır Qazaxıstanla Qırğızıstan sərhədindəki gömrük keçid məntəqələrinin işinin təkmilləşdirilməməsi Qırğızıstan üçün ciddi problemlərə səbəb olmaqdadır. Son illərdə Qırğızıstan yük avtomobillərinin Qazaxıstan gömrük məntəqələrində bir neçə kilometrlik növbələrinin yaranması adi hala çevrilib: ildə ən azı 4-5 dəfə belə problem meydana çıxır. Qazaxıstan bunu texniki problem kimi qiymətləndirsə də, artıq Qırğızıstanda Astananı Çindən yükdaşımalarda monopoliya yaratmaqda ittiham edirlər. Qırğız tərəfində çoxları əmindir ki, Qazaxıstan Qırğızıstan daşıyıcılarını Çindəki tərəfdaşların nəzərində etibarsız hala gətirmək üçün yük maşınlarını vaxtında buraxmır. İllər boyu ölkələr arasında ciddi gərginliklərə səbəb olan problemi aydın məsələdir ki, Rusiya da görür. Ukraynadakı işğalçı müharibəyə görə Avropanın Rusiya ərazisi ilə ticarətdən imtina etdiyi bir şəraitdə Rusiya çox mühüm ticarət yolların-

da öz mövqeyini az da olsa, qoruyub saxlamağa çalışır. Ötən ilin sonunda Qırğızıstan, Özbəkistan və Rusiya Qazaxıstan ərazisindən yan keçən nəqliyyat dəhlizinin yaradılması və inkişafı barədə razılığa gəliblər. Müvafiq memorandum Daşkənddə Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatı nəqliyyat forumunun yekunlarından görüncə üç ölkənin müvafiq nazirliklərinin rəhbərləri tərəfindən imzalanıb. Alternativ marşrut Özbəkistan və Türkmənistan dan keçir. Daha sonra Xəzər dənizi boyunca yük maşınlarını Türkmənbaşı limanından bərə ilə həm Bakıya, həm də Rusiyanın Mahaçqala və Həştərxan limanlarına daşımaq olar. Bişkekdekilər bu marşrutda Qırğızıstandan Rusiyaya və Avropaya yüklərin çatdırılması üçün yeganə yola - Qazaxıstan üzərindən keçən marşrutla alternativ kimi baxırlar. Yeni marşrutla yükdaşımalar Qazaxıstandan keçən yolla müqayisədə baha başa gələcək, lakin Bişkekde Türkmənistan və Azərbaycanın onlara müəyyən güzəştlər tətbiq edəcəklərinə inam böyükdür. Eyni zamanda Qırğızıstan tərəfi bəhali dəniz daşımalarından qaçmaq üçün yüklərin İran üzərindən Azərbaycana, buradan isə Rusiya və Avropaya daşınması variantını müzakirə edir. Çünki Xəzərin Şimal əraziləri çox dayazdır, ağır gəmi-bərələrlə yükdaşımaların təmin olunması üçün Rusiya və Qazaxıstan limanlarında yüksək maliyyə tutumu və uzunmüddətli işlərə ehtiyac var. Buna görə də yüklərin Türkmənistan və İrandan Azərbaycan üzərindən daşınması ən əlverişli variant hesab olunur. Buna baxmayaraq, bu ilin yanvarında Mahaçqalada

əldə olunan razılışmaya əsasən Rusiya tərəfi artıq Xəzərlə daşımaları həyata keçirmək üçün "Bəstəkar Rahmaninov" və "Bəstəkar Elza İbrahimova" adlı avtobərələri ayırıb. Qırğızıstan tərəfi ilkin mərhələdə gündəlik 40 iri yük maşını ayırdığını, növbəti mərhələlərdə onların sayının 200-dək çatdırılmasının mümkün olduğunu açıqlayıb. Türkmənistan isə Qırğızıstandan Rusiyaya gedəcək malların müvafiq qatı saxlanması üçün anbarları təqdim edəcəyini bildirib. Aşqabad həmçinin xüsusi liman təsərrüfatının ərazisində yeni anbarların tikintisinə də başlayıb.

Daha bir ticarət yolunun əsasının qoyulmasına sentyabrın 19-20-də Bakıda keçirilən "Avrasiya Nəqliyyat Marşrutu" (ANM) Beynəlxalq Assosiasiyasının qurulmasına dair dəmiryol administrasiyaları rəhbərlərinin məşvərət toplantısında başlanılıb.

Açıqlanan rəsmi məlumatlara görə, Azərbaycan, Türkiyə, Özbəkistan, Qırğızıstan, Tacikistan, Çin və Avstriya dəmir yolu administrasiyalarının rəhbərləri və nümayəndələrinin iştirak etdiyi tədbirdə ANM Beynəlxalq Assosiasiyasının təsis edilməsinə dair sənədlər, təşkilatın strukturu, işçi qrupların təşkili və digər mühüm məsələlər müzakirə edilib, bu marşrut üzrə rəqəmsallaşma, kommersiya məsələləri, marketing və kommunikasiya, logistika xidmətləri, normativ-hüquqi aktlar və infrastruktur mövzuları ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

"Azərbaycan Dəmir Yolları" QSC-nin (ADY) sədri Rövşən Rüstəmovun verdiyi məlumata görə,

rə, global logistika bazarlarının dinamika dəyişir, Çindən Avropaya və əks istiqamətə yük axınlarının artımının olduğu müşahidə edilir və yaxın illərdə daha da artacağı proqnozlaşdırılır. Bu da yeni infrastrukturlara ehtiyac yaradır, daşıma yollarının şaxələndirilməsini tələb edir: "Xəzərin Şərq tərəfində Orta dəhlizin daha bir qolu formalaşır. Marşrut Çin, Qırğızıstan, Tacikistan, Özbəkistan, Türkmənistan, Xəzər dənizi, Azərbaycan, Gürcüstan və Türkiyə ərazilərindən keçərək dəmir, avtomobil və dəniz yollarını və yol infrastrukturunu komponentlərini əhatə edir. Bu multimodal marşrutun cəlb edilişinin və rəqəbatqabiliyyətinin artırılması, marşrut boyu koordinasiyanın və ümumilikdə marşrutun inkişafının səmərəli təşkili məqsədilə kollegial orqanın - assosiasiyanın təsis edilməsi ehtiyacı yaranıb".

ADY sədri bildirib ki, Xəzərin Qərb tərəfində BTQ xətti ilə yanaşı, Orta dəhlizin daha bir qolu olaraq Bakı-Naxçıvan-Qars dəmir yolu xəttinin yaradılması üzrə işlər görülür, paralel olaraq, Orta dəhlizlə Şimal-Cənub dəhlizinin əlaqələndirilməsi nəticəsində Azərbaycanın həm özü, həm də tərəfdaşları üçün tranzit imkanlarını genişləndirəcəyi gözlənilir: "Xəzərin Şərq tərəfinə gəldikdə isə Çinin Qaşqar əyalətindən avtomobil yolu vasitəsilə Qırğızıstandan keçərək Özbəkistanın Əndican şəhərində dəmir yoluna qoşulmaqla yüklər daşınır ki, bu yaxınlarda Çin, Qırğızıstan və Özbəkistan arasında bu hissədə dəmir yolu xəttinin tikilməsi ilə bağlı ra-

Instagramda yatırım vəd edirdi, saxlanıldı

Nəsimi Rayon Polis İdarəsi əməkdaşlarının keçirdikləri tədbirlərlə sosial şəbəkələrdə qazanc əldə etmək adı ilə vətəndaşları aldadaraq onların maddi vəsaitlərini ələ keçirən Mirza Ağayev saxlanılıb.

Daxili İşlər Nazirliyindən (DİN) verilən məlumata görə, o, Instagram vasitəsilə tanış olduğu şəxslərə investisiya, yatırım kimi şübhəli vəd edirdi, heç bir iqtisadi əsası olmayan vədlər verərək onların pullarını ələ keçirib.

Faktlarla bağlı Cinayət Məcəlləsinin müvafiq maddəsi ilə cinayət işi başlanılıb. İş üzrə istintaq hərəkətləri davam etdirilir.

Bu şəxsin qanunsuz əməllərindən zərərçəkən başqa vətəndaşlar varsa, polis orqanlarına müraciət edə bilərlər.

zılıq əldə edilib və işlərin yaxın illərdə yekunlaşacağı planlaşdırılır. Bu yeni dəmir yolu xətti regionda yerləşən digər ölkələr, Tacikistan, Türkmənistan, Əfqanıstan və Pakistan üçün də yeni imkanlar açacaq. Burada Orta dəhlizlə Trans-Əfqanıstan dəhlizi arasında əlaqənin yaradılması kimi potensial imkanlar da vardır".

Rəsmi Bakı son 10 ilə yaxın dövrdə öz ərazisindən yükdaşımaların həcmində artırımları, Azərbaycanın regional tranzit hubuna çevrilməsi hədəfinə nail olmaq üçün infrastruktur layihələrinə milyardlarla dollar yatırılıb.

Qeyd edək ki, Özbəkistan hökuməti "Tərmiz-Məzari-Şərif-Kabil-Pişəvər" Trans-Əfqanıstan dəmir yolunun tikintisi layihəsinin həyata keçirilməsi istiqamətində fəaliyyətlərini aktivləşdirib. Özbəkistan, Əfqanıstan və Pakistan Daşkənddə Tərmiz-Məzari-Şərif-Kabil-Pişəvər dəmir yolunun tikintisi üzrə yol xəritəsini 2021-ci ilin əvvəlində imzalayıb. Layihənin dəyəri 5 milyard dollar həcmində qiymətləndirilir. Avropa İttifaqı, Rusiya, Özbəkistan, Əfqanıstan, Pakistan, Hindistan və Cənub-Şərqi Asiya ölkələrini birləşdirəcək yeni nəqliyyat dəhlizinin tranzit potensialı, ekspertlərin hesablamalarına görə, təxminən ildə 20 milyon ton yük təşkil edir.

Özbəkistan layihəyə ərəb sərmayələrini cəlb etməyə çalışır, ötən ilin oktyabrında onun Qətər investitorları üçün təqdimatı keçirilib. Bundan əlavə, Daşkənd Avropa İttifaqının da layihəyə maraq göstərdiyini açıqlayıb. Bu ilin fevralında Avropa İttifaqının maliyyə strukturları Özbəkistan ərazisində nəqliyyat infrastrukturunun təkmilləşdirilməsinə 1,5 milyard avro vəsait ayırırlar. Brüssel Mərkəzi Asiya ölkələrinin hamısının Orta dəhliz layihəsində iştirakına nail olmağa çalışır.

Yeni marşrutun nisbətən zəif həlqəsi Türkmənistan hesab oluna bilər. Aşqabad hətta Bakıda keçirilən tədbirə də videobağlantı yolu ilə qatıldı. Halbuki Xəzərin Türkmənistan sahilləri dərin-sululuğu ilə liman təsərrüfatının inkişafı üçün digər sahillər, Tacikistan, Türkmənistan, Əfqanıstan və Pakistan üçün əlverişli imkanlara malikdir.

Rəsmi Bakı son 10 ilə yaxın dövrdə öz ərazisindən yükdaşımaların həcmində artırımları, Azərbaycanın regional tranzit hubuna çevrilməsi hədəfinə nail olmaq üçün infrastruktur layihələrinə milyardlarla dollar yatırılıb. Ölətdə Xəzərə sahilində ən böyük yük limanı yaradılıb. Limanın buraxılış gücü 15 milyon tondur, hazırda bu gücün 25 milyon tona çatdırılması istiqamətində böyük layihələr həyata keçirilir. Ölkənin dəmiryol sisteminin Şərqdən Qərbə yükötürmə gücü 15 milyon tona çatdırılıb. Bakı-Naxçıvan-Qars dəmiryol xəttinin işə salınması bu gücün ən azı 50 faiz daha artmasına gətirib çıxaracaq. Bütün bunlara görə Azərbaycan qonşu və tərəfdaş ölkələrin müxtəlif marşrutların formalaşdırılması təkliflərinə müsbət yanaşma sərgiləyir.

"Azərbaycan Dəmir Yolları" QSC artıq Orta dəhlizin inkişafı üçün "Transxəzər Beynəlxalq Nəqliyyat Marşrutu" (TBNM) Beynəlxalq Assosiasiyası çərçivəsində islahatlarda fəal iştirak edir. İslahatların nəticəsində Çindən Qazaxıstan, Azərbaycan və Gürcüstan vasitəsilə yük daşımalarının səmərəli təşkili üçün komissiyalar və işçi qrupları yaradılıb. TBNM çərçivəsində Azərbaycanın Gürcüstan və Türkiyə ilə uçuşlu əməkdaşlığı davam edir. Yeni "Avrasiya Nəqliyyat Marşrutu" Beynəlxalq Assosiasiyasının məqsədi isə Orta dəhlizin passiv olan cənub qanadında yerləşən ölkələrin aktiv fəaliyyətə cəlb edilməsi ilə daha da genişləndirilməsidir.

□ **Dünya SAKIT, "Yeni Məsəvi"**

Erməni baş nazir Bakıya gələcək - dəvət göndərilib

Rauf Arifoğlu: "Ermənistan COP29-da iştirak edəcək, özünü kənarda qoymayacaq"

Qabil Hüseynli: "Dəvəti qəbul edəcəklərsə, öz faydalarına olacaq"

Xəbər verildiyi kimi, Azərbaycan Ermənistanı COP29 iqlim sammitinə rəsmi dəvət edib. Dəvət COP29-un prezidenti, ekologiya və təbii sərvətlər naziri Muxtar Babayev tərəfindən göndərilib.

BMT Baş Assambleyasının 79-cu sessiyası çərçivəsində Nyu-Yorkda səfərdə olan COP29-un müəyyən olunmuş prezidenti, ekologiya və təbii sərvətlər naziri Muxtar Babayev "Report"-un ABŞ bürosuna açıqlamasında deyib ki, Ermənistan nümayəndə heyətinin Azərbaycana gəlib COP29-da iştirak edəcəyinə inanır: "Biz onları COP-a dəvət etmişik. Ənənəvi olaraq, bütün ölkələr COP-da iştirak edirlər və inanırıq ki, Ermənistan nümayəndə heyəti Azərbaycana gələrək COP29-da iştirak edəcək".

"Yeni MİSAVAT" Media Qrupunun rəhbəri Rauf

Arifoğlu isə "ARB24" telekanalında bildirib ki, Ermənistan COP29-da iştirak üçün Bakıya media üzərindən ötürülən mesajlar blefe bənzəyir: "Məncə, Ermənistan blef edir, özünü baha satmaq istəyir. Unutmayaq ki, Ermənistanla Azərbaycan arasında münasibətlər ilk dəfə məhz COP29 müstəvisində ötən ilin dekabrında normallaşıb, anlaşma ilk dəfə o zaman baş verib. Məncə, elə oradaca anlaşma əldə olunub ki, Ermənistan COP29-da iştirak edəcək. Hətta mən əminəm ki, iştirak edəcək. Ermənistan COP29-un İrəvanda keçirilməsi iddiasından geri çəkilib,

müəyyən anlaşma var. Bu anlaşma rəsmi şəkildə 3 bəndlik 7 dekabr bəyannaməsində əksini tapır. Bəzi ekspertlər hətta hesab edir ki, həmin bəyannamə keçici sülh bəyannaməsidir. Bu baxımdan da hesab edirəm ki, Ermənistan COP29-da iştirak edəcək, özünü kənarda qoymayacaq".

Politoloq Qabil Hüseynli isə "Yeni MİSAVAT"-a bildirdi ki, Azərbaycanın Ermənistanla rəsmi diplomatik münasibətləri olmadığı halda dəvət məktubunun göndərilməsi Azərbaycanın xoşməramlı və inklüziv yanaşmasının nümunəsidir: "Bununla Azərbaycan Ermənistanla normal qonşuluq, sülh münasibətlərində yaşamaq tərefdarı olduğunu da nümayiş

etdirib. COP29 global əhəmiyyətli tədbirdir. Ermənistan hələ ki Bakının dövlətini rəsmən qəbul edib-etmədiyini açıqlamayıb. Baş nazir Nikol Paşinyanın COP29-da iştirak edəcəyi barədə Ermənistanın bəzi media orqanlarında fikirlər bildirilsə də hələ ki nə Paşinyan özü, nə də digər rəsmi instansiya bunu təsdiqləməyib. Mən hesab edirəm ki, Ermənistan baş nazir səviyyəsində olmasa da, COP29-da təmsil olunacaq. Ermənistan ya xarici işlər naziri, ya da ətraf mühitin mühafizəsi nazirini Bakıya göndərə bilər. Nikol Paşinyanın hər gün bir mövqeyə gələn siyasətçi olduğu bəllidir. Odur ki, Paşinyanın Bakıya gəlmək qərarını da qəfil verməsi istisna deyil. Erməni baş nazir bu addımı atarsa, ölkəsi və özü üçün ən düzgün qərar vermiş olacaq. Onun COP29-da iştirak üçün Bakıya gəlişi sonrakı proseslərin - sülh danışıqlarının dinamikasına və effektivliyinə müsbət təsirini göstərir. Ümumiyyətlə, Ermənistan Bakıya dəvəti qəbul edəcəksə və COP29-da iştirak edəcəksə, bu, onun Azərbaycanla münasibətlər qurmaqda maraqlı olduğunu bir əlaməti kimi qəbul olunacaq. Əgər Bakıdan edilən dəvət qəbul olunmayacağına, uduzan tərəf Ermənistan olacaq. Ermənistan beynəlxalq ictimai rəydə bununla özünə mənfi fikir formalaşdıracaq. Belə rəy yaranacaq ki, Ermənistan uzlaşma yox, uzaqlaşmaq yolunu tutub. Sülh üçün stimül verən addımları atmaqdan uzaq ölkədir. Ona görə də qarşıdakı ay Ermənistan hökumətinin qərar vermə vaxtıdır. Yada salaq ki, az öncə erməni mediası Nikol Paşinyanın payızda Bakıya gələcəyini mümkün saymışdı. Paşinyan gələcəksə, hər hansı şərt irəli sürmədən gəlməlidir. Erməni mediasının iddialarına görə, Paşinyan Bakıya keçmiş separatçı rejimin Bakıda həbsdə olan keçmiş liderlərinin azad olunması şərti ilə gedə bilər. Lakin mənə, nə Paşinyan belə bir şərt irəli sürməyəcək, nə də Bakı heç zaman belə bir şərti qəbul etmər. Biz Paşinyana Bakıya gəlməsi üçün yalvarırıq. Ölkəmiz Ermənistanı dəvət göndərüb. Dəvəti qəbul edəcəklərsə, öz faydalarına olacaq. Etməyəcəklərsə, itirən Ermənistan olacaq, Azərbaycan yox".

Digər ekspertlər də hesab edir ki, Azərbaycanın Ermənistanı COP29-da iştirak üçün dəvət göndərməsi xoş və sülhməramlı niyyətin təzahürüdür. Nəzərə alsaq ki, Azərbaycanla Ermənistan arasında bu günə kimi sülh müqaviləsi imzalanmadan bir sıra razılaşmalar əldə olunub, həmçinin İrəvan COP29-un Azərbaycanda keçirilməsinin əleyhinə çıxış etməyib, o zaman baş nazir Nikol Paşinyanın ölkəmizdə keçirilən global miqyaslı tədbirdə iştirak etməsində heç bir problem olmamalıdır. Ola bilsin ki, rəsmi İrəvan, hər zaman olduğu kimi yayındırıcı manevrlərdən istifadə etsin və Azərbaycana, məsələn, ətraf mühitin mühafizəsi naziri Akop Simidyani, yaxud nazirliyin hər hansı bir rəsmisini göndərsin.

Lakin İrəvan bilməlidir ki, baş nazir Nikol Paşinyanın COP29 çərçivəsində Azərbaycana gəlişi sülh müqaviləsinin imzalanmasını tezəşdirə və bütövlükdə Cənubi Qafqazda əməkdaşlığa töhfə verə bilər. Əslində bu, Ermənistan üçün böyük bir şansıdır. Çünki Azərbaycana və azərbaycanlılara qarşı uzun illər boyu işğal, etnik təmizləmə və digər ağır müharibə cinayətləri həyata keçirən Ermənistan, əgər sülh istəyirsə, etimad yaratmaq üçün konstruktiv davranmalı və bu istiqamətdə real addımlar atmalıdır.

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni MİSAVAT"

Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Bakıda keçiriləcək global iqlim konfransına - COP29-a düz 40 gün qaldı (11-22 noyabr 2024). Bu böyük tədbir yaxınlaşdıqca Qərbin məkrli erməni lobbisinə bağlı dairələrinin, o sırada bəzi KİV-lərin tədbiri gözdən salmaq, onu iştirakçıların sayı baxımından daha az əhəmiyyətli və sönük etmək üçün Azərbaycana qarşı qarayaxma kampaniyası da güclənməkdədir.

O sırada guya neft ölkəsində belə bir sammitin keçirilməsinin məntiqli olmadığı fikri tirajlanmaqdadır. Təzyiqlərin həmçinin Bakıda saxlanılan erməni cani-quldurlarına azadlıq tələbi fonunda edilməsi diqqət çəkməkdədir.

Bu kampaniyanın hər hansı təsiri ola bilərmi? 40 gün qalmış hazırlıq nə yerdədir? Bakı və onun infrastrukturunu tədbirə nə dərəcədə hazır görürük? Müşahidələr nə deyir? Bədxahların həşirindən təlaşlanmağa dəyərmi?

Sabiq maliyyə naziri, professor Fikrət Yusifov "Yeni MİSAVAT"-a bildirdi ki, belə bir global tədbirin keçirilməyi ərəfədə Qərbin dirijor çubuğu ilə idarə olunan daxili və xarici qüvvələrin Azərbaycana qarşı xüsusi bir kampaniya aparacağı əvvəlcədən də bəlli idi: "Azərbaycanın daxili işlərinə müdaxilə etmək imkanlarından məhrum olmuşların bundan dolayı hansı imkanları qalır ki. Baxın, Qərb 30 il torpaqlarımızı işğal altında saxlayıb, o torpaqlarda bənzəri olmayan vəhşiliklər törətmiş terrorçu bir ölkəni bu gün dünyanın sülhsevər bir

ölkəsi kimi qoynunda bəsləməyə qalxıb və ona özünün sülh fondundan yardım edir. Desək ki, Qərb Ermənistanın bir dövlət kimi xislətindən xəbərsizdi, bu böyük yanlışlıq olardı. Qərb erməni xislətini bizdən də yaxşı bilir. Sadəcə olaraq, Qərbə Cənubi Qafqazda belə bir qaraçı dövlət-cik lazımdır ki, onun vasitəsilə burada öz çirkin niyyətini reallaşdırarsın.

Bu həmin Qərbdir ki, torpaqlarımızın 30 il işğal altında qaldığı dövərdə belə işğalçının yanında dayandı, onu açıq və örtülü şəkildə dəstəklədi. Azərbaycan öz torpaqlarını işğaldan azad etdikdən sonra isə Ermənistanı qolları üzərində gəzdirməyə qalxdı. Siyasi əxlaqsızlığın son həddi belə olur...

Öz torpaqlarında separatizmin köklərini uğurla kəsədikdən sonra Azərbaycanın getdikcə artan beynəlxalq nüfuzu onları ciddi narahat edir. Ona görə də son zamanlar bütün imkanlarını bir araya getirib Azərbaycanda keçirilən həm daxili və həm də beynəlxalq tədbirlərə hər vechlə qara yaxmağa çalışır-

Möhtəşəm tədbirə 40 gün qalmış...

bədxahların COP29 hiyləsi də boşa çıxacaq

Sabiq nazir: "İndiyə qədər keçirdiyimiz beynəlxalq tədbirlərdə nə qədər uğur qazana bilmişiksə, COP29-da da eyni uğuru qazana biləcəyik"

lar. Azərbaycan isə bu qarayaxmalara əhəmiyyət vermədən öz yoluna davam edir. Biz indiyə qədər keçirdiyimiz beynəlxalq tədbirlərdə nə qədər uğur qazana bilmişiksə, COP29-da da eyni uğuru qazana biləcəyik. COP29-a Azərbaycan lazımi səviyyədə hazırlaşır və bu böyük global əhəmiyyətli tədbir yüksək səviyyədə reallaşacaq".

Professor hesab edir ki, Azərbaycan COP29-la bağlı lazımi tədbirləri bütün istiqamətlərdə görür. Bizə düşməni gözü ilə baxanların hay-küyü, çağırışları nəticəsiz qalacaq.

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni MİSAVAT"

Ermenistan rəhbərlərinin Azərbaycanla beynəlxalq hüququn təməl prinsiplərinə əsaslanan sülh müqaviləsi imzalamaq istəməsi artıq həqiqətdir. Görünən həm də budur ki, Nikol Paşinyan hökuməti beynəlxalq birliyin gözündən pərdə asmaq üçün Bakı ilə simvolik sülh sənədi imzalamağı təklif edir ki, o da təbii ki, iki ölkə arasında diplomatik əlaqələrin qurulması, yeni müharibə riskinin aradan qalxması üçün yetərli olma-
yacaq.

“Yeni Müsavat”ın siyasət şöbəsi yazır ki, bu sənəddən rəsmi Bakı haqlı olaraq, ciddi hüquqi dəyər daşımayan istənilən formal sənədin imzalanmasına qarşıdır. Son olaraq, bu barədə danışan xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov sentyabrın 29-da BMT tribunasi-
ndan bir daha bəyan etdi ki, İrəvanla yarımqıç sülh sənədi imzalanmayacaq. Azərbaycanın əsas şərti belli: Ermənistan öz konstitusiyasından ölkəmizə qarşı ərazi iddiası ilə bağlı istinadı çıxarmalıdır. Təəssüf ki, İrəvan buna tələsmir. Ona görə

“Nə qədər ki, Paşinyan 4 “ağıza” baxır...” sülh seçkilərdən sonraya qala bilər

Ermənistan beynəlxalq aləmin “gözündən pərdə asmaq” üçün Bakı ilə simvolik sülh sənədi imzalamağı təklif edir; xarici və yerli ekspertlər isə deyirlər ki, İrəvan Paris, Vaşinqton, Moskva və Tehrana bel bağlayıb öz problemlərinin həllini qıraqda axtardıqca, heç bir sülh müqaviləsi olmayacaq

Həm Azərbaycan, həm də Gürcüstan böyük geosiyasi vəhşilərin aləti olmamaq üçün mübarizə aparır”.

Ekspert vurğulayıb ki, bu gün Ermənistanda Qərblə, ABŞ və Fransa ilə əlaqədar güclər dominantlıq təşkil edir: “Qərb bu gün Ermənistandan alət kimi istifadə edir. Ona görə də hesab edirik ki, problem daha da çoxalacaq. Ermənistan manipulyasiya subyekti kimi Qafqaz

lazımdır. Tehran Ermənistanın Fransa və ümumilikdə Qərblə dialoquna məsul olmalıdır. Rusiya üçün Ermənistan, sadəcə, yüküdür. Ona görə ki, bütün nəqliyyat dəhlizləri Ermənistan-
dan yan keçir. Rusiya Bakı və Tiflislə nəqliyyat dəhlizlərində iştirak etmək üçün razılaşa bilər. Şimal-Cənub, Şərq-Qərb dəhlizləri Ermənistan-
dan yan keçir. O zaman Ermənistanın nə strateji əhəmiyyəti qalır ki?! Ermənistan Cə-

caq. Sanki İrəvan Bakı ilə yox, başqa paytaxtlarla sülh sənədini razılaşıdır. Onların verdiyi məsləhətlərlə oturub-duranda isə ortada qalacaqsan. Əgər Paşinyanın konkret məqsədi Türkiyə ilə sərhədlərin açılması və dünyaya çıxışdırsa, İrandan, Fransadan qulağına pıçıldanan nağıllara qulaq asmalıdır. Ermənistanın konstitusiyası parlamentin səsvəri ilə təsdiq olunub. Ona

bir erməni var. E.Mehdiyevin fikrincə, Paşinyan sələflərindən fərqli olaraq, özünü yaxşı tərəfdən piar etməyə və Qərbdən dəstək almağa nail olur ki, müsbət reputasiyaya malik olsun: “Amma unutmayaq ki, Qarabağın Ermənistanı aid olduğunu deyərək danışıqları tam sıfırlamış nə Köçeryan, nə Sərkisyan, məhz Paşinyandır. Əgər bizim gücümüz olmasaydı, o da danışıqlar yolu ilə torpaqlarımızdan işğalçı ordusunu çıxarmayacaqdı. Bura qədər gəlməyimiz, Paşinyanı hansısa razılaşmalara məcbur etməyimiz güc hesabına olub. Ona görə də Ermənistanı sülhə məcburetme siyasətimiz olmalıdır. Onlar başqa dildən anlamır. Əgər təzyiqləri gücləndirməsək, Paşinyan gah Rusiya və İran, gah da Fransa ilə ABŞ arasında vurnuxaraq siyasi oyunlarını davam etdirəcək. Onun sülh bəyanatları hiyləgərlikdir və Qərbdə özü barədə müsbət təsəvvür yaratmaq istəyidir. Ermənistan ciddi siyasi və diplomatik təzyiq olmasa,

Paşinyan hər dəfə bir stulda oturub yekun sülh sənədindən yayınacaq”.

Partiya rəsmisi Paşinyanın iqtidarda tam möhkəmlənmədən sülh sazişi bağlamaq niyyətində olmadığını hesab edir: “Hələ ki Ermənistanda ictimai-siyasi sabitlik kövrəkdir. Paşinyan heç də bütün zümrələri ram edə bilməyib. Onun qorxduğu qüvvələr var. Həmin güclər sülh müqaviləsini xalq üçün tərsinə oxuyaraq erməniləri küçələrə çıxara bilərlər. Nikolda bu xof var. Amma bizi maraqlandırmır. Yeter ki, günahı üstü-
müzə yıxmasın. Əgər ona və ölkəsinə Türkiyə ilə quru sərhədləri açmaq, Azərbaycanla barışmaq lazımdırsa, o zaman xalqına da izah etsin. Buna qədər isə İrəvan həm Zəngəzur koridoru, həm sülh sənədi mövzularında Qərblə Rusiya, eləcə də İran arasında sürüşkən siyasət həyata keçirəcək. Ancaq bu, diplomatiya deyil və bir gün “Mülki müqavilə” partiyasının başında çatlayacaq”.

□ **Emil SALAMOĞLU,**
“Yeni Müsavat”

ki, revanşist planlardan tam əl çəkməyib. Nə barədə ki, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Milli Məclisdə ötən həftə etdiyi çıxışında bir daha Ermənistanla xəbərdarlıq edib...

“Düşünürəm ki, yaxın vaxtlarda Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh müqaviləsi imzalanmayacaq”. Bunu isə rusiyalı tanınmış ictimai xadim, siyasi ekspert Maksim Şevçenko deyib. Onun sözlərinə görə, Bakı ilə İrəvan arasında sülh sazişinin imzalanması ABŞ-dakı 5 noyabr prezident seçkisindən asılı olacaq: “Ya Donald Tramp, ya da Kamala Harris... Ümumiyyətlə, regiondakı durum dünyadakı vəziyyətdən asılıdır. Dünyada bu gün müharibələr baş verir. Cənubi Qafqaz regionunda isə bununla belə, sevdindirici proseslər müşahidə olunur.

xalqları arasında barışıqın əldə olunmaması üçün istifadə olunur. Ermənistanın köməyi ilə Azərbaycana münasibətdə eskalasiya dəstəklənir. Azərbaycanla İran arasında münasibətlərin gərginləşməsinə cəhd olunur”. **Şevçenkoya görə, nə qədər Ermənistan həqiqi azad, suveren dövlət deyil və nə qədər ki, Ermənistan Paris, Vaşinqton, Moskva və Tehrana bel bağlayıb öz problemlərinin həllini qıraqda axtaracaq, heç bir sülh müqaviləsi olmayacaq:** “İstərdim ki, bunu hər kəs dəqiq başa düşsün. Azərbaycan xalqı ilə erməni xalqı arasında isə sülh mümkündür. Bilirsiniz, tarixdə faciəvi məqamlar olur, lakin zaman onu müalicə edir”.

Şevçenko Ermənistanın Rusiya üçün heç bir əhəmiyyətinin olmadığını da vurğulayıb: “Ermənistan indi İrandan asılı vəziyyətdədir. Onu, məncə, Tehrana vermək

nubi Qafqazda, sadəcə, ağırlı nöqtədir. Aydındır ki, Moskvada kimsə bu ağırlı nöqtəni istismar etmək istəyir”. Maksim Şevçenko sülh sənədi məsələsində və digər məqamlarda nə dərəcədə haqlıdır? Paşinyan hökuməti sülh sazişi məsələsində, nəhayət, müstəqil qərar verə biləcəkmi?

Vətəndaş Həmrəyliyi Partiyası Mərkəzi İcra Aparatının rəhbəri Samir Əsədlinin bildirdiyinə görə, Ermənistan sülh mövzusunda blef edir. VHP funksioneri sənədin imzalanması üçün Bakının tələbinin yerinə yetirilməsini tarixi və hüquqi baxımdan mühüm sayır. S.Əsədli Paşinyanın Qərbdə söykenib Rusiyaya qarşı gətirdiyini, bəzi hallarda isə İrandan dəstək alıb maneə etdiyini düşünür: “Belə siyasət uzun davam edə bilməz. Ermənistan hakimiyyətindən strateji seçim tələb olun-

gore referendum keçirmədən də bu dəyişikliyi parlamentin əli ilə edə bilər. Nəzərə alaq ki, onun partiyası parlamentdə üstündür. O baxımdan qanunvericiliyə düzəliş etsin, sonra gəlib COP29 zamanı sənədi imzalasın”. **S.Əsədlinin fikrincə, sülh prosesinin uzanmasından kənar qüvvələr sui-istifadə edir:** “Ermənistan buna rəvac verməmək, regional və global güclərin əlində oyuncağa çevrilməmək, onların siyasi hədəflərinə görə sülh danışıqlarından öz maraqlarına uyğun istifadə etməməsi üçün real iş görməlidir”.

Milli Cəbhə Partiyasının sədr müavini Ehtiram Mehdiyev Paşinyanın əvvəllər iki, indi isə dörd stulda oturduğu qənaətindədir. Onun sözlərinə görə, biz aldanmalı deyilik və bütün hallarda qarşımızda

İran “Hizbullah”a kömək üçün qoşun göndərməyəcək

İran “Hizbullah” hərəkatına İsrailə mübarizədə kömək etmək üçün Livana qoşun göndərmək niyyətində deyil. Musavat.com xarici mediaya istinadla xəbər verir ki, bu barədə İranın Xarici İşlər Nazirliyinin rəsmi nümayəndəsi Naser Kənani mətbuat konfransında bildirib.

“Livan və Fələstin daxil olmaqla, Yaxın Şərq regionunun hökumətləri, ölkələri və bütün xalqları sionist rejiminin təcavüzündən müdafiə olunmaq üçün bütün lazımi imkanlara malikdir. Livan bu işğal rejimini məğlub etməyə qadir olduğunu sübut etdi. İran İslam Respublikasının könüllülər və ya yardımçı qüvvələr göndərməsinə ehtiyac yoxdur”, - deyər Kənani bildirib.

O, daha əvvəl demişdi ki, Tehran İsrailin cinayətlərini cavabsız qoymayacaq.

□ **Musavat.com**

Məsti-xumar olmaq və vətənpərvərlik arasında

Zamin HACI
 zaminhaci@gmail.com

Qarabağ Universitetinin tələbələri yataqxanada “Olmuşam məsti-xumar, yenə gözlərim axır” mahnısını oxuyublar, hadisənin videosu uca mələtimizin bəzi hissəsində qəzəb doğurmuşdur. Onlar deyir ki, Qarabağda düşük, şit, bambılı mahnılar yox, vətənsəvər nəğmələr oxumalıyıq, şəhidlərin adına layiq olmalıyıq.

Qınayıcılar haqlıdır? Əlbəttə. Hələ uzun müddət Qarabağda atılan hər hansı addımımız yüz dəfə ölçülüb-biçilməyə məhkumdur. Orada həyatını qurban vermiş minlərlə gəncə, həmin gənclərin gözüyəşli valideynlərinə görə. Əlbəttə, torpağın üzü soyuqdur, bir müddət sonra Qarabağ da başqa ərazilərimizlə eyni statusa düşəcək. Bəyən Bakıda az şəhid vermişik? 1918-20-ci illərdə, həmçinin 1990-cı ildə, müstəqillik mübarizəsinin ilk vaxtları... Ancaq indi Bakıda hansı gic mahnıya istəsən oynayrlar, camaatın da vətəninə deyil. Qarabağın da belə zamanı gələcək. Lakin hələ gəlməyibse, yara istidirse, özümüzü o tərəflərdə bir az səliqəli aparmağa borcluyuruq.

Bizim bir yaxın qohum vardı, 1990-larda Füzuli işğal ediləndən sonra Biləsuvar da qadın şəhəriçində yaşadı. Onun doğulduğu, yaşadığı kənd işğal altında olsa da, yaxındakı, adı Zərif olan bulaq bizim nəzarətimizdə qalmışdı. Və o tərəfə kimin yolu düşsə, qohum ondan mütləq su istəyirdi. Deyirdi hər hansı qabda mənə Zərif bulağının suyundan gətirin.

Belə baxanda, Azərbaycanın hər yerində cürbəcür bulaqlar var. Bəs niyə qohum o bulağın suyunu arzulayırdı? Nəse xüsusi dadı, tamı, fəvqəladə özəliyi varmı? Onun üçün var idi. Mən, etiraf edirəm, bu hikməti çox da qanmırdım, ta yaxın günlərəcən. Keçən həftə bir ərzaq dükanına girmişdim, orada Kəlbəcər İstisu mineral bulağının butulkada suyunu gördü. Alıb içdim. Bir az kükdür tamı verən, prinsipce adı mineral sudur. Lakin düşündüm: “Bu suyun birçə damcısını içmək həsrətiylə ölən nə qədər adam olub?” On dan sonra su boğazımdan keçmədi.

Elə bizim qohum da 2011-ci ildə öldü, qəbri... Zərif bulağının yaxınlığındadır.

Eyni zamanda gənclər istedikləri mahnını oxuyub-oyunmaq haqqına malikdirmi? Yəne, əlbəttə! Məsti-xumar olmaq hər gəncin, türkün sözü, doğul haqqıdır. Burada, Molla Nəsrəddin demişkən, hamı haqlıdır. 1989-cu ildə Narxozun oğlan yataqxanasında qaldığımız günləri xatırladım. Otağımızın divarları o zaman gözəllik yarışmasında qalib gəlmiş türk qızı Məltəm Həkkarardan tutmuş, model Sindi Krouforda qədər hər cür qızların fotolarıyla bəzənmişdi. Bir gün dekanımız yataqxanaya gəldi, otaqları gəzirdi, bizim otağa girəndə başını təəssüflə yellədi və dedi: “Məncə, siz divara Leninin, Nərimanovun şəkillərini vurmalsınız”.

Ancaq tək vətənpərvərlik və mahnı seçimi məsələləri deyil, Azərbaycanda, ümumiyyətlə, seçim azadlığı yoxdur. Hamı başqasının işinə qarışır. Hər kəs hesab edir ki, başqalarına necə yaşamağı öyrədə bilər.

Biri deyir hamı kitab oxumalıdır, oxumayan axmaqdır. Başqası iddia edir ki, kitab oxumaq mənasızdır, pul qazanmalıyıq, kasıblıq sarsaqlıqdır. Şeir yazan nasiri, aktyor tamadallıq edən, şalvarlı şortiklini, dindar ateisti, sünni şien, evlənen subayı, boşanan evlini, gəlin qaynananı, oğul atanı... bəyənmir. Mızın biri bir qəpikdir. Nə olub? Niyə rahat yaşaya bilmirsiniz? Hərə öz istədiyi kimi yaşasa nə olar? Vallah, çox yaxşı olar. Zəhmət olmasa, heç kim aynsının seçiminə, zövqünə burnunu soxmasın. Mənə mane olmur, nəyimə lazımdır kim meyxana dinləyir, ya Platonu oxuyur?

Hələ yemək-içmək işlərindəki radikal qırıncılıqlarımız... Dəhşətdir. Bu yaxında bir nəfər qırğına çıxmışdı, deyir yumurta-pomidor çıxırtmasına bibər vuranları öldürmək lazımdır. Qərdeşim, sənə nə bundan? Adamların kefi istəyər, lap badımcan da vurur.

Əslində o siçanın məşhur cizgi filmindəki kimi (“Ratatuy”) mətbəxdə yaradıcılıq azadlığı olmalıdır. Həm də mətbəxdə.

Azad yaşamağa məcburuq. Bu, yeganə sferadır ki, orada məcburiyyət var, seçim yoxdur: keçən əsrin ortalarında bəşəriyyət qanun qəbul edib, daha insanlar özü istəsə belə qul o-la bil-məz!

Mənfur ermənilərin dünya boyu Azərbaycana qarşı həm də mədəniyyət müstəvisində antitəbliğat savaşı apardığı təzə məsələ deyil. Əfsus ki, bəzən tarixi düşmənlərimizin küyünə bizimlə heç də düşmən münasibətdə olmayan müsəlman ölkələri də qoşulur. İordaniya kimi.

Xəbər verdiyimiz kimi, İordaniya 97-ci Oskar Akademiyası Mükafatlandırmasına Ən Yaxşı Beynəlxalq Film kateqoriyasında təqdim edilmək üçün erməni rejissor Sareen Hairabedianin Qarabağdan olan erməni uşaqla bağlı tənqidatla dolu “Mənim şirin ölkəm” sənədli filmi seçib. Məlumatı “Deadline” yayıb.

Sənədli film 11 yaşlı Vrejden (“Vrej”) ermənicədən tər-cümədə “qisas” anlamındadır. Yeni uşağın adı Qisasdır) bəhs edir. Filmdə hadisələr təbii ki, tənqid olunur, Azərbaycanın “müstəqil artsax dövlətinə hücum etdiyi”, “erməniləri silah gücünə oradan çıxardığı” iddia edilir.

Film Nyu-Yorkda yaşayan erməni əsilli rejissor Hairabedianin debüt filmidir. “Mənim şirin ölkəm” filminin premyerası bu ilin əvvəlində Sheffield DocFestdə keçirilib, daha sonra iyul ayında Amman Beynəlxalq Film Festivalı da daxil olmaqla, bir neçə festivalda nümayiş edilib. Burada ən yaxşı sənədli film Münsiflər Heyəti Mükafatını və ən yaxşı bədii ərəb sənədli filmi üçün FIPRESCI mükafatını alıb.

Xatırladaq ki, İordaniya ilə Azərbaycan arasında münasibətlər hazırda yüksək səviyyədədir. İordaniya Həşimilər Krallığı Azərbaycan Respublikasının müstəqilliyini ilk tanıyan dövlətlərdən biridir. Azərbaycanla İordaniya arasında diplomatik münasibətlər isə 13 fevral 1993-cü il tarixində qurulub. 28 may 2006-cı il tarixində Azərbaycan Respublikasının İordaniya, 2007-ci ilin may ayının 5-də isə İordaniyanın Azərbaycanla səfiriyyəti açılıb. 2006-2010-cu illərdə isə ölkələrimiz arasında münasibətlərin ən yüksək səviyyədə olduğu dövr hesab olunur. Bu 4 il ərzində İordaniya kralı II Abdullah Azərbaycana üç dəfə səfər edib.

Qarşılıqlı münasibətlər sonrakı illərdə də davam edib və hər iki ölkənin rəsmiləri arasında çoxsaylı görüşlər baş tutub. Hətta 2015-ci ilin 12 iyunda İordaniya şahzadəsi Feysal bin Hüseyn Bakıda 1-ci Avropa Oyunlarının açılış mərasimində iştirak edib. Bundan əlavə, Azərbaycan və İordaniya arasında bir çox müqavilələr də imzalanıb.

Bununla belə, İordaniya və Ermənistan arasında da

Ərəb ölkəsindən Azərbaycana bağışlanmaz pislik - sərt reaksiya

İordaniya Oskar üçün erməni rejissorun tənqidatla dolu filmi seçib; rəsmi Bakı hansı addımları atacaq?; politoloq səfiriyyətimizi də fəaliyyətsizlikdə suçladı

strateji əlaqələr mövcuddur. Kral II Abdullahın 2020-ci ilin fevralında İrəvana səfəri Ermənistanla hərbi-texniki əməkdaşlığı əhəmiyyətli dərəcədə sürətləndirdi.

Həmin ilin iyulunda, Tovuz döyüşlərindən bir neçə gün sonra isə İordaniyanın Ermənistanla silah satışı ilə bağlı məlumatlar yayıldı:

“Hazırda İordaniya və Ermənistan arasında sıx hərbi-texniki əməkdaşlıq İrəvana silah və sursatların, xüsusilə İordaniya istehsal olunan RPQ-32 əl qumbaraatanlarının tədarükü də daxil olmaqla geniş spektri əhatə edir. 2013-cü ildən İordaniya Rusiyadan sonra bu tip qumbaraatan istehsal edən ikinci ölkədir və Ammanda bu silahın rəsmi adı - “Nashshab”dır. Hazırda İordaniya bu qumbaraatanları xarici bazara, xüsusən də Ermənistanla təqdim edir”.

Bu məlumatların üzə çıxmasından cəmi 3 gün sonra, iyulun 27-də İordaniyanın Azərbaycanla səfiri Xarici İşlər Nazirliyinə çağırıldı. Həmin görüşdə İordaniya tərəfinin işğalçı ölkəyə silah satması ilə bağlı yayılan xəbərlərin geniş ictimaiyyətdə narazılıqla qarşılandığını səfirin diqqətinə çatdırıb. İordaniya səfiri Azərbaycan tərəfinin narazılığını anladığını qeyd edib. Azərbaycanla mövcud olan əlaqələrin strateji xarakterini nəzərə alaraq, mövcud

narahatlığın aradan qaldırılması üçün bütün səylərini göstərəcəyini vəd edib. Cəmi iki gün sonra İordaniya XİN bəyanat yayaraq, Ermənistanla silah göndərmələri ilə bağlı məlumatı rəsmən tənqid etdilər. 2020-ci ildəki bu diplomatik soyuqluqdan sonra ölkələrimiz arasında münasibətlər yenidən normallaşıb. Hətta bu ilin aprelində iki ölkə arasında müdafiə sahəsində əməkdaşlıqla bağlı saziş də imzalanıb.

Bəs müsəlman həmrəyliyi bir yana, İordaniyalılar doğrudanmı elementar həqiqətlərdən, o sırada Qarabağın Azərbaycanın ayrılmaz hissəsi olmasından xəbərsizdir? Bundan sonrakı anti-Azərbaycan tənqidatının qarşısını almaq mümkündürmü? Niyə məhz müsəlman ölkə Azərbaycan əleyhinə bu şər-böhtan kampaniyasında öncüllük edir? Bizim İordaniya hansı pisliliyimiz keçib?

Mövzu ilə bağlı politoloq, “Atlas” Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri Elxan Şahinoğlu “Yeni Müsavat”a danışdı. Politoloq qeyd edib ki, əslində Azərbaycanın İordaniya ilə tərəfdaşlıq münasibətləri mövcuddur, rəsmilərin qarşılıqlı səfərləri reallaşdırılıb: “İordaniya İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının üzvü kimi Azərbaycanın ərazi bütövlüyü ilə bağlı sənədlərə səs ve-

rib. Əlbəttə, son hadisədə İordaniyadakı qurumların Azərbaycan əleyhinə çəkilən filmin beynəlxalq film müsabiqələrinə çıxarması anlaşılan deyil. Bu, qaşınmayan yerdən qan çıxarmağa bənzəyir. Erməni lobbisinin məqsədi aydındır, müxtəlif formatlarda Azərbaycan əleyhinə kampaniyalar təşkil edir, filmlər çəkir. Ancaq son hadisədə özümüzü də tənqid etməliyik. Azərbaycan torpaqları 30 il işğal altında qaldı, şəhər, qəsəbə və kəndlərimiz dağıdıldı, insanların kütləvi qətlə yetirildi. Bu müddətdə beynəlxalq müsabiqələrə dəyərli bədii və ya sənədli film çıxara bildikmi? Xocalı faciəsini əks etdirən beynəlxalq səviyyəli filmimiz varmı? İndinin özündə torpaqlarımızı azad etdiyimizə dair səviyyəli film çəkə bilməmişikmi? Azərbaycan Mədəniyyət Nazirliyi bu haqda ciddi düşünməlidir, biz niyə hər dəfə erməni lobbisinin planlarına qarşı mübarizə aparmalıyıq?

Digər tərəfdən, Azərbaycanın İordaniyadakı səfiriyyəti erməni lobbisinin hazırladığı filmdən əvvəlcədən xəbər tutmalı, bunun qarşısını almaq üçün fəaliyyət göstərdiyi ölkənin rəsmilərinə xəbərdar etməli idi. Erməni lobbisi həm də bizim passivliyimizdən istifadə edir”.

□ **Xalidə GƏRAY,**
 “Yeni Müsavat”

Azərbaycanın xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov BMT Baş Assambleyasının illik sessiyasında çıxış edərək Ermənistanla "qismən sülh"ün (simvolik sülh sənədinin - red.) mümkün olmadığını bəyan edib.

Bundan əvvəl C.Bayramov BMT Baş Assambleyasının 79-cu sessiyası çərçivəsində BMT-nin baş katibi Antonio Quterreşlə görüşündə də rəsmi Bakının prinsipial mövqeyini ifadə edib. Postmünaqişə dövründə bölgədə mövcud vəziyyət və reallıqlar, keçmiş məcburi köçkünlərin öz evlərinə ləyaqətli qayıdışının təmininə istiqamətlənən bərpa və quruculuq işləri, habelə Azərbaycan-Ermənistan normalaşma prosesi, ikitərəfli danışıqlar, habelə sülh müqaviləsinin imzalanmasının qarşısında du-

Ermənilər Trampdan da, Harrisdən də əlini üzüb - şok səbəb

Ermənistanda xam xəyalə düşənlərə növbəti xəbərdarlıqlar; Bakıdan yanlış siyasət yürüdən paytaxtlara mesajlar; "ABŞ Fransasın səhvini təkrarlayarsa, həm Azərbaycanla münasibətlərə xələl gətirəcək, həm də rəqibi Rusiyanın bölgədə mövqelərinin güclənməsinə şərait yaradacaq"; "ABŞ-da kimin prezident olmasından asılı olmayaraq, Azərbaycanın öz müstəqil siyasi gündəmi olacaq"

ran əsas çağırışlar barədə ətraflı məlumat verilib. İkitərəfli danışıqlar prosesi çərçivəsində əldə olunan bir sıra irəliləyişlərə baxmayaraq, Ermənistan Konstitusiyası, habelə digər qanunvericilik aktlarının da ölkəmizə qarşı ərazi iddialarının sülh qarşısında əsas maneə olduğu vurğulanıb. Bu cür qətiyyətli yanaşma Ermənistanın yarımçıq sülh sənədini imzalamaq niyyətinə cavabdır.

Ermənistanın və erməni diasporunun gözləntiləri həm də ABŞ seçkiləri ilə bağlıdır. Amma bəzi erməni ekspertlər xam xəyallardan ayılmağa çağırırlar. "ABŞ-da prezident seçkisinin nəticəsindən asılı olmayaraq, Ermənistan rahatlıq tapmayacaq". Bu fikirləri erməni amerikaşünas politoloq Suren Sərkisyan deyib. Yaxın tarixə ekskurs edən Sərkisyan xatırladı ki, Ermənistan müstəqillik əldə etdikdən sonra ilk fürsətdə ABŞ diplomatiyası bu ölkədə güclənib: "Xüsusilə Bill Klinton administrasiyası Dağlıq Qarabağ və Ermənistan-Türkiyə münasibətləri məsələsində Ermənistanın birinci prezidenti Levon Ter-Petrosyanı

fəal dəstəkləyirdi. Ermənistanla iş Robert Köçeryanın (Ki-Uest planı) dövründə də həyata keçirilirdi. ABŞ-ın Ermənistandakı fəaliyyətinin üçüncü dövrü Serj Sərkisyanın (İrəvan və Ankaranın "futbol diplomatiyası") dövründə - Barak Obama administrasiyası tərəfindən və o zamankı dövlət katibi Hillari Klintonun birbaşa iştirakı ilə reallaşmış. **Erməni politoloq ardınca təəssüflə qeyd edib:** "Lakin Donald Tramp administrasiyası praktiki olaraq Ermənistanla "maraqlanmadı", çünki ABŞ-ın digər regionlarda xarici siyasət prioritetləri var idi. Hətta yüksək səviyyəli əlaqələr belə yox idi. Tramp administrasiyası ilə yeganə əlaqə Ermənistanda inqilabdan bir neçə ay əvvəl vitse-prezident Maykl Penslə Serj Sərkisyan arasında telefon danışığı olub". **Onun sözlərinə görə, İkinci Qarabağ müharibəsindən sonrakı dövrdə Qərb qüvvələri bölgədə yenidən xeyli fəallaşmış. O, bunu iki amillə əlaqələndirir:** "Birincisi, Rusiyanın diqqəti Ukraynadakı böhran səbəbindən regiondan yayınıb, "müqəddəs yer isə heç vaxt boş

qalmır". İkincisi, Vaşinqton görə ki, Ermənistan hökuməti istənilən gələcəyə getməyə hazırdır, tək Türkiyə və Azərbaycanla hər şey qaydasında olsun". Kamala Harrisin az öncə Amerikadakı erməni icmasına yazdığı məktuba toxunan erməni ekspert bunu, sadəcə, seçki kampaniyası ilə əlaqələndirir və hesab edir ki, məktub çətin ki, ABŞ-ın xarici siyasətinə təsir göstərsin. Sərkisyan habelə əmindir ki, Harris seçilsə, yeni komanda, yeni administrasiya formalaşacaq və tamamilə yeni xarici siyasət yürüdülcək. Onun fikrincə, ABŞ öz fəaliyyətində erməni-amerikan dəyil, regional gündəliyi rəhbər tutur: "Xatırladım ki, Bayden administrasiyası ilə Paşinyan arasında indiyədək hansısa yüksək səviyyəli təmas - telefon danışığı və ya ABŞ prezidenti ilə görüş olmayıb. Bu, bir daha onu sübut edir ABŞ Ermənistanla münasibətləri inkişaf etdirməkdə yox, ilk növbədə Rusiyanın Cənubi Qafqazda təsirini zəiflətməkdə maraqlıdır. Qısası, Ermənistan ABŞ prezidentliyinə hər iki namizədlə bağlı özünü aldatmamalı, illüziyaya qapılma-

malıdır. Hər halda, Tramp dövründə biz Qarabağı itirdik, Bayden dövründə olanlar da məlum. Odur ki, heç bir variantda biz komfortda olmayacağıq". Erməni amerikaşünasının təlaşi əsaslımı? Bəs Azərbaycan üçün hansı namizədin qələbəsi daha məqbuldur?

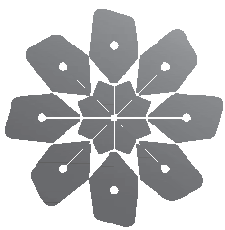
"Atlas" Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri Elxan Şahinoğlu "Yeni Müsavat"a açıqlamasında bildirdi ki, beynəlxalq aləm kimi, Azərbaycanın və Ermənistanın siyasi və ekspert dairələri də ABŞ-da noyabrda keçiriləcək prezident seçkisinin mümkün nəticəsini analiz edirlər: "Ermənistan müstəqillik qazandıqdan bu yana ABŞ-dan hər zaman dəstək alıb. Bill Klinton administrasiyası Ermənistanın birinci prezidenti Levon Ter-Petrosyanla sıx əlaqələr qurmuşdu. ABŞ Konqresinin Azərbaycanla qarşı ədalətsiz 907-ci düzəlişi məhz Klintonun prezidentlik dövründə qəbul olunmuşdu. Halbuki Azərbaycan təcavüzlə üzlənmiş, torpaqları işğal olunmuş, azərbaycanlılar evlərini tərk etmək məcburiyyətində qalmışdılar. Buna baxmayaraq,

Klinton administrasiyası və Dövlət Departamenti Konqresi Azərbaycana qarşı ədalətsiz düzəlişi qəbul etməkdən çəkindirmədi. Levon Ter-Petrosyandan sonra Robert Köçeryan Ermənistan prezidenti oldu. Köçeryan Ter-Petrosyandan fərqli olaraq, daha çox Rusiya ilə strateji müttəfiqliyə üstünlük verirdi. Köçeryandan sonra prezident olan Serj Sərkisyan da Rusiya ilə müttəfiqliyə sadıq idi". **E.Şahinoğlu qeyd etdi ki, Rusiyanın Ermənistan-dakı hərbi bazasının varlığına və sərhədlərini Rusiya sərhədçilərinin qorumasına baxmayaraq, Vaşinqton əvvəlcədən İrəvana dəstək verir, Ermənistan hakimiyyətini Azərbaycan torpaqlarını azad etməyə təşviq etmirdi:** "Prezident Barak Obama və dövlət katibi Hillari Klinton Qarabağ probleminin həlli əvəzinə Ermənistan-Türkiyə münasibətlərinin normalaşmasına çalışırdılar və az qala buna nail olmuşdular. Ancaq Türkiyə Cümhurbaşkanı Rəcəb Tayyib Ərdoğanın qətiyyəti sayəsində Türkiyə Ermənistanla sərhədi açmadı, bu ölkə ilə diplomatik münasibətləri bərpa etmədi. Donald Trampın prezidentlik dövründə Ağ Ev sahibi Cənubi Qafqazdakı proseslərə maraq göstərmirdi. Trampın Amerikadakı erməni lobbisi ilə o zaman və indi heç bir bağlılığı yoxdur. Trampın rəqibi Kamala Harris ABŞ-dakı ermənilərin səsini qazanmaq üçün Azərbaycan əleyhinə bəzi açıqlamalar verib. Ancaq bunların Ermənistan-dakı radikal qüvvələrə və İrəvanda məskunlaşan Qarabağ separatçılarına faydası yoxdur. Kamala Harris prezident seçilsə belə, erməni separatçıların istəklərini yerinə yetirə bilməyəcək, məsələ bitib. Azərbaycan Qarabağ və Şərqi Zəngəzur üzərində suverenliyini bərpa edib. Bakı hamıya bəyan edib ki, Qarabağ erməniləri geri qayıtmaq istəyirlərsə, Azərbaycan vətəndaşlığını qəbul etməlidirlər. Azərbaycan qanunları ilə yaşamaq istəməyənlər Qarabağa geri qayıda bilməyəcəklər. ABŞ-ın yeni prezidenti ölkəsinin milli və təhlükəsizlik maraqları baxımından Cənubi Qafqazın əsas dövləti olan Azərbaycanla əməkdaşlıqdan imtina etməməlidir. Əks halda, ABŞ-ın mövqeləri bölgədə zəifləyəcək. Fransa Azərbaycanla münasibətləri gərginləşdirərək Cənubi Qafqaz siyasətini Ermənistanla dəstək üzərində qurmağa çalışdı. Alınmadı. ABŞ Fransasın səhvini

təkrarlayarsa, həm Azərbaycanla münasibətlərə xələl gətirəcək, həm də rəqibi Rusiyanın bölgədə mövqelərinin güclənməsinə şərait yaradacaq. Ona görə də ABŞ-ın yeni prezidenti Azərbaycan amilini nəzərə almalıdır".

Politoloq Məhəmməd Əsədullazadə isə bildirdi ki, Ermənistan-ABŞ münasibətləri İrəvanın istədiyi kimi inkişaf etmir: "Ermənistan hakimiyyəti və ictimai-siyasi cəməəsi hesab edir ki, Fransa kimi ABŞ prezident səviyyəsində Ermənistanla dəstək versin. Bəli, ABŞ Ermənistanla ciddi yanaşmır və Azərbaycanla münasibətlərin normalaşması istiqamətində siyasi təlimatlar verir. Nikol Paşinyan çox istəyir ki, Ağ Evdə qarşılaşınsın və ona etimad edilsin. Amma Demokratların dövründə bu baş tutmadı. Co Bayden Ermənistan siyasətinə ümumi regional müstəvidə baxıb və Rusiya ilə qarşıdurmada plads-darm kimi götürüb. Amma biz Baydenin Azərbaycan Prezidentinə yüksək səviyyədə məktublar göndərdiyinin şahidiyik. Tramp dövrü və Bayden hakimiyyəti dövründə Nikol Paşinyana diqqət göstərilmədi. Bundan sonra Kamala Harris də gələrsə, eyni siyasət davam edəcək. Yeni Ermənistanla regional çərçivədə baxış olacaq və İrəvana deyiləcək ki, Türkiyə və Azərbaycanla əlaqələri normalaşdırın. Təbii ki, Ermənistan tərəfi ABŞ-dan çox şeylər gözləyir. Bu, elə gözləmə səviyyəsində qalacaq". **M.Əsədullazadə qeyd etdi ki, Ermənistanın çıxış yolu Azərbaycan və Türkiyə ilə əlaqələri bərpa etməkdən ibarətdir:** "Vaşinqton da bunu çox gözəl anlayır. Azərbaycan üçün ABŞ da kimin prezident olmasından asılı olmayaraq cənab Prezident İlham Əliyev müstəqil siyasət aparır. Azərbaycanın milli maraqlarını yüksək səviyyədə qoruyur. Vaşinqtona vassal dövlət lazımdır. Ermənistan vassal olmağa can atır. Azərbaycan isə belə bir siyasətdən kənardır. Ona görə də ABŞ-da kimin prezident olmasından asılı olmayaraq, Azərbaycan öz müstəqil siyasi gündəmi olacaq. Ümumi götürəndə Trampın dövründə biz əraziləri işğaldan azad etdik. Baydenin dövründə antiterror əməliyyatı heç biri bizə təzyiq etmədi. Çünki bildirdilər ki, yeni siyasi nizam üçün Azərbaycan öz suverenliyini və ərazi bütövlüyünü bərpa etməlidir".

□ **E.PASASOY,**
"Yeni Müsavat"

**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

İnteqrasiya, əməkdaşlıq

ÜSAVAT
N 177 (8550) 1 oktyabr 2024

**Azərbaycan Respublikasının dünya
birliyinə inteqrasiyası, region ölkələri
və digər dövlətlərlə, beynəlxalq təşkilatlarla
əməkdaşlığının inkişaf etdirilməsi**

Azərbaycanın rəsmi olaraq BRİCS-ə üzvlük üçün müraciət ünvanlamasından iki aya yaxın vaxt keçir. Bu ilin avqust ayında Azərbaycan tərəfi BRİCS-ə daxil olmaq üçün rəsmi müraciət edib. Təşkilat onu təsis edən ölkələrin - Braziliya, Rusiya, Hindistan, Çin və Cənubi Afrika Respublikasının ingilis dilində baş hərflərinə uyğun olaraq BRİCS adlandırılıb.

Hazırda BRİCS-in 9 üzvü var: Braziliya, Rusiya, Hindistan, Çin, Cənubi Afrika Respublikası, Misir, İran, Efiopiya və Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri.

Təşkilat dünyanın inkişaf etməkdə olan ən mühüm ölkələrini bir araya gətirmək, Şimali Amerika və Qərbi Avropanın daha varlı dövlətlərinin siyasi və iqtisadi gücü ilə rəqabət aparmaq üçün yaradılıb.

BRİCS-ə rəhbərlik üzv ölkələr arasında rotasiya qaydasında dəyişir. Bu il rəhbərlik Rusiyadadır. Moskva Bakını BRİCS-ə qəbul olmaqda dəstəklədiyini açıqlayıb.

Bes BRİCS-ə üzvlük proseduru necə həyata keçirilir?

Üzv olmaq istəyən dövlət BRİCS-ə rəhbərlik edən ölkəyə müraciət edir. Azərbaycan bu mərhələni artıq keçib. Müraciət edən ölkə əvvəlcə "üzvlüyə maraqlı" statusunda olur, sonra perspektivli üzv dövlət adını

alır. Daha sonra "dövlət olunmuş BRİCS üzv dövlət" statusuna keçir və nəhayət, 4-cü mərhələdə BRİCS üzvü olan dövlət olur.

Rəhbər ölkə BRİCS-in aparıcı prinsipləri və standartlarını müraciətçi ölkə ilə paylaşır. Bundan sonra qurumun Sherpas adlanan qrupu (təşkilatlara üzv ölkələr arasında kommunikasiyanı həyata keçirir) hesab edərsə ki, "maraqlı" ölkə BRİCS-in əsas prinsip və kriteriyalarına uyğundur, o zaman onun üzvlüyü ilə bağlı tövsiyəni nəzərdən keçirmək üçün təşkilatın üzv ölkələrinin xarici işlər nazirlərinə göndərir.

Bu zaman müraciətçi ölkə "maraqlı" statusunu "perspektivli üzv dövlət"ə dəyişir.

Xarici işlər nazirləri "perspektivli üzv dövlət"i BRİCS liderlərinə tövsiyə edir. BRİCS liderlərinin konsensus yolu ilə verdikləri qərar müsbət olarsa, "perspektivli üzv dövlət" təş-

kilatın üzvlüyünə "dövlət olunmuş dövlət" statusunu alır.

Yeni üzvdən BRİCS-in rəhbər prinsipləri ilə uyğunlaşmaq, üzv ölkələrlə diplomatik və dostluq münasibətlərinə sahib olmaq, təşkilatın güclənməsinə töhfə vermək tələb olunur. Bundan başqa, yeni üzvün regional və strateji global təsirə sahib inkişaf etməkdə olan ölkə olması şərtlər sırasındadır.

Təşkilata üzv olmaq qərarı konsensus yolu ilə qəbul edilir.

Xatırladaq ki, iyulun 3-4-də Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev də BRİCS-in Astana sammitində iştirak edib. Burada Prezident də ölkəmizin BRİCS-ə qəbul olunmasının vacibliyini bəyan eləyib. Bundan bir ay sonra Azərbaycan XİN BRİCS-ə üzvlük üçün müraciət edildiyini açıqlayıb. Azərbaycan hələ ki 4 mərhələdən ibarət prosedurun ilk ikisini keçib. Ölkəmizin təşkilata tam hüquqlu üzvlüyə nə zaman qəbul ediləcəyi hələ ki məlum deyil.

Ekspertlər bildirir ki,

BRİCS-də təmsil olunmağımız ölkəmizin nəqliyyat, ticarət sahəsində imkanlarını artıracaq. BRİCS-də dünyanın böyük iqtisadiyyatına malik ölkələr cəmləşib. Bu xüsusda, əsasən də Çini qeyd etmək olar. BRİCS çərçivəsində Çinlə əməkdaşlıq ölkəmizə mühüm töhfələr verəcək. Azərbaycanın Braziliya və Cənubi Afrika Respublikası ilə də sıx əməkdaşlıq əlaqələri var. Rusiya ilə də əlaqələrimiz daim inkişaf edir. Bu ölkə ilə də bir sıra layihələr həyata keçirilir. BRİCS-ə üzv olmağımız Azərbaycanın nəqliyyat, ticarət və digər sahələrdə imkanlarını artıracaq.

Siyasi müstəvidə isə təşkilata üzvlük Azərbaycana öz maraqları uğrunda mübarizədə BRİCS ölkələrinin daha geniş dəstəyini almağa kömək edəcək. Azərbaycan dünya ölkələri ilə əlaqələrini əməkdaşlıq və tərəfdaşlıq istiqamətində qurur. Bu mənada BRİCS-də təmsil olunmaqla Azərbaycan siyasi müstəvidə də təşkilatda təmsil olunan ölkələr hesabına öz istəklərinə dəstək qazana bilər.

Politoloq Qabil Hüseynli

"Yeni Müsavat"a bildirib ki, dünya ölkələrinin bir-biri ilə həm iqtisadi, həm də siyasi əlaqələrinin olması və möhkəmləndirilməsi üçün müxtəlif təşkilatlar və qruplar mövcuddur: "Bu qruplardan biri isə Braziliya, Rusiya, Çin, Hindistan və Cənubi Afrikanı özündə birləşdirən BRİCS-dir. 2009-cu ildə yaradılan bu təşkilat ilk vaxtlar BRIC, 2011-ci ildən sonra Cənubi Afrikanın (South Africa) qrupa daxil olması nəticəsində BRİCS adlandırılmağa başladı. BRİCS qrupuna daxil olan ölkələr ən tez inkişaf etmiş böyük ölkələr kimi səciyyələnirlər. Buraya daxil olan ölkələr müxtəlif zənginliklərinə görə seçilir. Braziliya kənd təsərrüfatı resursları, Rusiya dünyada ən böyük mineral resursları, Hindistan ucuz intellektual resurslar, Çin ucuz əmək resursları, Cənubi Afrika Respublikası isə təbii resursları ilə fərqlənir. Sonralar Argentina, Misir, Efiopiya, İran, Səudiyyə Ərəbistanı və Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri kimi dövlətlər də bu təşkilata daxil oldu. Zaman keçdikcə 23 ölkə təşkilata rəsmi üzv olmaq üçün müraciət edib.

Artıq Azərbaycan və

Türkiyənin BRİCS-ə üzv olmaq istəyi bəyan edilib.

Hazırda 59 ölkə BRİCS-ə üzv olmağa maraqla göstərir. Çin Azərbaycanın BRİCS-ə qoşulmaq arzusunə müsbət yanaşaraq bu addımını alqışlayıb. Türkiyə də BRİCS-ə qoşulmaq istəyini bildirib. Rəsmi açıqlamada deyilir ki, Azərbaycanın BRİCS-ə üzv olmaqda əsas məqsədi iqtisadi, siyasi, nəqliyyat əlaqələrini daha da genişləndirməkdir. BRİCS ölkələri dünyanın nəhəng dövlətləridir. Onların dünya iqtisadiyyatında rolu danılmazdır. Azərbaycanın bu təşkilata qoşulmaqda ən başlıca məqsədlərindən biri də digər dünya ölkələri ilə ticarət əlaqələrini genişləndirməkdir. Eyni zamanda Azərbaycanın yerləşdiyi coğrafi mövqe də Avropa və Asiya arasında strateji rol oynayır. Orta dəhlizin Azərbaycanı keçməsi Azərbaycanın BRİCS-ə üzv qəbul edilməsi üçün amillərdən biri rolunu oynaya bilər. Azərbaycan BRİCS-ə üzv olarsa, bu addım onun siyasi və iqtisadi arenada təsir gücünü artıracaq".

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Etibar SEYİDAĞA

Netanyahu: "İsrail Yaxın Şərqdə güc balansını dəyişir"

"Yəmən və Livandakı zərbələr Yaxın Şərqdə güc balansını dəyişən İsrailin gücünü göstərir".

Musavat.com xəbər verir ki, bu sözlər İsrailin baş

naziri Benyamin Netanyahu tərəfindən səslənib.

"Biz Qəzzada HƏMAS-ı məğlub etdik, onun komandanı zəncirinin böyük hissə-

sini məhv etdik, Livanda "Hizbullah"a böyük zərbə vurduq, onun lideri Həsən Nəsrullahı və yüksək səviyyəli komandirlərini məhv

etdik. Paralel olaraq bir müddət əvvəl İsrail Müdafiə Qüvvələri Yəməndə hüsilərə yenidən zərbələr endirib. Hər kəs əhatə dairəsini görür, hər kəs hədəflərə atılan atəşi görür, hamı bizə hücum edənlərin ödədiyi bədəli görür", - deyər Netanyahu qeyd edib.

İsrail baş nazirinin sözlərinə görə, onun ölkəsi indi "böyük, lakin eyni zamanda çətin günlər yaşayır", "yeddi cəbhədə müharibə" aparır.

"Əla günlərdir, çünki biz Yaxın Şərqdəki strateji realı dəyişirik. Dəyişən güc balansını İsrailin qalib gəlməsi ilə bölgəmizə yeni ittifaqlar ehtimalını da gətirir. Düşmənlərimiz və dostlarımız yenidən İsraili güclü, qətiyyətli, qüdrətli ölkə kimi görürlər", - deyər Netanyahu bildirib.

□ **Musavat.com**

Laçın və Ukraynanın İrpen şəhəri arasında qardaşlaşma sənədi imzalanıb

Azərbaycanın Laçın şəhəri ilə Ukraynanın İrpen şəhəri arasında qardaşlaşma haqqında sənəd imzalanıb.

APA-nın xəbərinə görə, bu barədə Azərbaycanın Ukraynadakı səfiri Seymur Mərdəliyev X hesabında paylaşım edib. Diplomatiya bildirib ki, imzalanma mərasimi İrpenin meri Oleksandr Markuşinin Laçına səfəri çərçivəsində baş tutub.

Onun sözlərinə görə, bu addım regionlar arasındakı əməkdaşlıqda yeni səhifənin açılmasına səbəb olacaq.

Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanın velosiped sürmək hobbisini az qala artıq bütün dünya bilir. Nikol Vovayeviç ötən həftə Nyu-Yorkda işgüzar səfərdə olarkən belə vərdişindən qalmadı. ABŞ-ın ən böyük şəhərində ikitəkərlidə küçələrdə şütüdü. Bəs təhlükəsizlik? Axı o, sıradan biri deyil.

Təkcə elə Azərbaycanla birinin təhlükəsizliyi Mərkəzi Kəşfiyyat İdarəsi tərəfindən yüksək səviyyədə təmin olunub.

Yeri gəlmişkən, Paşinyanın hər veloyürüşünün qiyməti 12,5 milyon dramdır (32 min dollardan çox). Bu barədə Politik.am yazır. Paşinyan hər dəfə sakitcə velosiped sürəndə bir neçə yüz polis əməkdaşı pərdə arxasında qalır və müxtəlif küçələri bağlayır, bir neçə yüz mühafizə xidmətinin əməkdaşı "Vətəndaş sazişi" partiyasının rəhbərini görənən və görünməyən müşayiət və mühafizə ilə təmin edir. Onları bir neçə təcili yardım briqadası müşayiət edir. Yüzlərlə polis və mühafizə xidməti əməkdaşının iş vaxtından artıq işləməsi dövlət hesabına ödənilir, onlar dövlət hesabına əlavə yeməklə təmin olunur, Paşinyanla velosiped sürməyə çıxan onlarla hakim partiya nümayəndəsi də həvəsləndirilir, onların yemək məsələsi də həll olunur. Eyni zamanda hər kəs əvvəlcədən velosiped və onu sürmək üçün lazım olan aksesuarları alır. Ümumiyyətlə, Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan hara getsə, velosiped sürür və klip hazırladaraq, onu yayır. Bundan qabaq velosiped klipi Berlində çəkilmişdi.

Son illərdə Paşinyanın şəxsi mühafizəsi gücləndirilib. Xüsusən də İrəvanda keçirilən aksiyalar bu addımı atmağa vadar edib. Baş nazir indi gah Göycə gölünün ətrafında, şəhər şəhərin mərkəzi yerlərindən birindəki kafələrdə görünür, gah velosiped sürür. Bununla Nikol həm arxayınlığını nümayiş etdirir, həm guya demokrat olduğu təsəvvürü yaradır. Nyu-Yorkda da oxşar yürüşünə gəlincə, onu hakimiyyətə gətirən amerikalıların hər halda, yaxşı mühafizə təşkil etdiklərinə də əmindir. Nikol inanır ki, BMT kimi mühüm bir strukturun sessiyası keçirilən şəhərdə yüzlərlə hökumət rəhbərləri var və onların hər

birinin təhlükəsizliyi Mərkəzi Kəşfiyyat İdarəsi tərəfindən yüksək səviyyədə təmin olunub.

Yeri gəlmişkən, Paşinyanın hər veloyürüşünün qiyməti 12,5 milyon dramdır (32 min dollardan çox). Bu barədə Politik.am yazır. Paşinyan hər dəfə sakitcə velosiped sürəndə bir neçə yüz polis əməkdaşı pərdə arxasında qalır və müxtəlif küçələri bağlayır, bir neçə yüz mühafizə xidmətinin əməkdaşı "Vətəndaş sazişi" partiyasının rəhbərini görənən və görünməyən müşayiət və mühafizə ilə təmin edir. Onları bir neçə təcili yardım briqadası müşayiət edir. Yüzlərlə polis və mühafizə xidməti əməkdaşının iş vaxtından artıq işləməsi dövlət hesabına ödənilir, onlar dövlət hesabına əlavə yeməklə təmin olunur, Paşinyanla velosiped sürməyə çıxan onlarla hakim partiya nümayəndəsi də həvəsləndirilir, onların yemək məsələsi də həll olunur. Eyni zamanda hər kəs əvvəlcədən velosiped və onu sürmək üçün lazım olan aksesuarları alır. Ümumiyyətlə, Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan hara getsə, velosiped sürür və klip hazırladaraq, onu yayır. Bundan qabaq velosiped klipi Berlində çəkilmişdi.

Velosipeddə şütüyən Nikol - bəs təhlükəsizlik...

Erməni baş nazir Nyu-Yorkda işgüzar səfərdə belə vərdişindən qalmadı; ABŞ onu necə mühafizə edir?

Hərbi analitik Ramil Məmmədli təkcə Paşinyanın deyil, bütün rəsmi qonaqların təhlükəsizliyinin təmin olunduğunu bildirir. Onun sözlərinə görə, Nikol velosiped sürəndə ətrafında xüsusi xidmət orqanlarının müşayiəti şübhə doğurmur: "Eyni zamanda havadan qorunması və müşayiəti də təşkil olunmamış deyil. Ümumiyyətlə, siyasi liderlərin mühafizəsi elə qorunur ki, biz görə bilmirik. Hətta onun yanından mülki formada keçən bir adamı sıradan Nyu-York sakini kimi qəbul edə bilərik, amma təhlükəsizlik xidmətinin əməkdaşı olması istisna deyil. Bu mənada Paşinyan əvvəlcədən razılaşdırır, qorunması təşkil olunur, sonra velosiped sürür. İndi onun güvəndiyi yerin başında ABŞ gəlir. Hər halda, Nikol Moskvada, yaxud gələn ay Kazanda velosiped sürməz".

Hərbi ekspertin sözlərinə görə, Paşinyana sui-qəsd istənilən an mümkündür, bunun üçün Nyu-Yorkun seçilməsi vacib deyil: "Elə İrəvanda da onu aradan götürə bilərlər. Biz Tehrandə inqurasiyadan sonra Haniyəninin öldürülməsi ilə şahid olduq ki,

sui-qəsd təşkilı hər zaman ola bilər. Bundan heç kəs siğortalı olmayıb. Sadəcə, Paşinyanın öldürülməsi kimə lazımdır? Əgər Rusiya nəzərdə tutulursa, tərəflər arasındakı söz dueli bəzən səmimi görünür, məncə, Moskva onun iqtisadi siyasətindən razıdır. Eyni zamanda

Paşinyan bir projedir və onun üzərindən prosesin davam etdirilməsi planı var. Ona görə də mühafizəsi yüksək səviyyədə təşkil olunur. Ona sui-qəsd olarsa, ABŞ adına da rüsvayçılıq sayılacaq".

□ **Emil SALAMOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

Ötən həftə Azərbaycan-Ermənistan diplomatiya müstəvisində bir neçə görüşün anonsu verildi. Belə ki, sentyabrın 26-da tərəflərin xarici işlər nazirlərinin görüşü keçirildi, oktyabrda isə parlament spikerlərinin görüşünün baş tutacağı bildirildi.

Hüseynbala SƏLİMOV

da onlarla görüş keçirilmişdi. Fəqət, onların hansının nəticəsi oldu? Əlbəttə, bu, amerikalı diplomatları elə də qayğılandırmır, onlar üçün bəlkə də ən əsas görüntüdür. Bəli, keçirilən görüşlərdəki gürultulu bəyanatlar, mediada yayılan fotolar - onlar üçün, bir daha deyirik ki, əsası budur, xüsusən də böyük seçkilər ərəfəsində...

Elə bu səbəbdən də biz bir az pessimistik. Detallarına varsaq, birincisi ona görə ki, Ermənistan hələ də gələcək sülh sazişinin bütün maddələrini qəbul etməyə tələsmir, tərəflər arasında sazişin üç maddəsi çox böyük bir müşkülə çevrilib, İrəvan bunları qəbul etmir ki, etmir. Bu yoxlarda hətta erməni baş naziri Paşinyan qəbul olunmuş on üç maddə əsasında sülh sazişini imzalamağa çağırırdı və əlbəttə ki, Bakı haqlı olaraq bununla razılaşmadı, çünki Azərbaycan tərəfi Ermənistanın işini asanlaşdır-

Paşinyanın sərəncamında aydan bir az artıq vaxt var...

maq üçün bu vaxta qədər xeyli güzəştə gedibdir, sərhədlərlə bağlı məsələləri, Naxçıvana dəhlizin açılması, gələcək sazişin kontekstindən çıxarılıb ki, sülh prosesi sürətlənsin.

İkincisi, zaman keçdikcə tərəflər arasındakı ziddiyyətli duyğunlar nəinki azalmır, hətta bir az da artır.

Məsələn, indi geniş şəkildə bir məsələ müzakirə olunur. O da budur ki, Ermənistan Azərbaycana çox böyük maddi ziyan vurub, onun şəhərlərini və kəndlərini yerlə-yeksan edibdir. Dəymiş ziyanın həcmi 800 milyard dollardır. Mütəxəssislər belə hesab edirlər ki, bu hələ kiildilmiş ədəddir,

real ziyanın həcmi bir az da çoxdur. Odur ki, sual olunur: Ermənistanın Azərbaycana təminat ödəməsi məsələsi gələcək sülh sazişində nəzərdə tutulmalıdır və əgər tutulmalıdırsa, bu, hansı formada olmalıdır, axı hamıya məlumdur ki, İrəvan bu miqdarda təminatı ödəmək iqtidarında deyil!..

Bir sözlə, tərəflər arasında problemlər yetərincədir. Sərhədlərin delimitasiyası ilə bağlı proseslər də çox ləng gedir. İkinci Qarabağ savaşından bir neçə il keçibdir, amma bu vaxta qədər sərhədlərin cəmi 13 kilometr razılaşdırılıbdir! Bu isə olduqca kiçik ədəddir. Bugünlərdə Ermənistanın konstitusiyası

məhkəməsi delimitasiya komissiyalarının qəbul etdiyi bəyannaməyə baxacaq və aydın olacaq ki, İrəvan bizimlə yenə də oyun oynayır, yoxsa onlar sülh sazişi imzalamaqda qərarlıdırlar?

Hazırkı məqamda sülh sazişinin imzalanması ilə bağlı analizlər ona görə aparılır ki, qarşıdan COB29 tədbiri gəlir və belə ehtimallar vardır ki, guya İrəvan bu tədbirə qədər sazişi imzalaya bilər.

Amma bu qəbildən olan ehtimallar, deyəsən, doğrulmadı. Üstəlik, İrəvanın bu tədbirdə iştirak edib-etməyəcəyi, hətta edərsə, bunu hansı formada həyata keçirəcəyi məlum deyil. Bizə elə gəlir ki, Ermənistan tədbirə

qatılacaq. Amma bunun hansı şəkildə olacağını deməyə çətinlik çəkirik - Bakıya Nikol Paşinyanın özü də gələ bilər, amma çox böyük ehtimalla tədbirdə nisbətən aşağı rəndə erməni dövlət və hökumət adamları iştirak edəçəklər, hərçənd Paşinyan bir neçə il bundan öncə Türkiyədə prezident Ərdoğanın andıçmə mərasiminə qatılmışdı. Ötən həftə də o, BMT tədbirləri çərçivəsində yenidən Türkiyə prezidenti ilə görüşün 45 dəqiqə davam etdiyi ni bildirdilər. Odur ki, erməni baş nazirin sərəncamında hələ bir ay var və o istəsə, bu bir ay ərzində çox şey edə bilər...

İrandan ölkəmizə dronla narkotik keçirmək istədilər

Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti və Dövlət Sərhəd Xidmətinin birgə keçirdiyi əməliyyat tədbirləri nəticəsində külli miqdarda narkotik vasitənin ölkə ərazisinə keçirilməsinin qarşısı alınıb.

Musavat.com bildirir ki, bu barədə Dövlət Sərhəd Xidmətinin Mətbuat Mərkəzi məlumat yayıb.

Qeyd olunub ki, "Horadiz" sərhəd dəstəsinin xidməti ərazisində İran İslam Respublikasından Azərbaycan Respublikası istiqamətində hərəkət edən naməlum uçuş aparatı müşahidə edilib.

Uçuş aparatının görülmüş tədbirlər nəticəsində saxlanması təmin olunub. Üzerinə bərkidilmiş bağlamaya baxış zamanı ümumi çəkisi 19 kiloqram 700 qram narkotik vasitə marixuana və 1 500 ədəd "Metadon M-40" hebi aşkar edilib.

Fakt üzrə əməliyyat-istintaq tədbirləri davam etdirilir.

Israilin öncə HƏMAS, sonra isə "Hizbullah" liderini aradan götürməsindən sonra Yaxın Şərq və ətrafında gərginlik ən pik həddə çatıb. İndi bir çoxları düşünürən əsas sual budur ki, İran Həsən Nəsrullahın da qətlini cavabsız qoyacaq, yoxsa? Və ya cavab hansı şəkildə ola bilər? Olacaqmı? O halda regionda yeni və böyük müharibənin başlanması mümkündürmü? İsrailin növbəti hədəfi doğrudanmı İrandır?

İsrail Müdafiə Qüvvələrinin (SAXAL) Baş Qərargah rəisi Herzi Halevi qarşdakı planlarla bağlı danışarkən deyib: "Terror təşkilatı "Hizbullah"ın məhvində davam etməkdə qərarlıdır. Hələ bütün cəbhələrdə qarşıda bir çox missiyamız var. Qarşıda duran vəzifələr arasında terror təşkilatlarının və onların potensialının məhv edilməsi, Qəzza zolağında radikalıların tərəfindən saxlanılan girovların qaytarılmasını, həmçinin İsrailin şimal və cənubunun sakinlərinin təhlükəsiz şəkildə evlərinə qayıtması var".

İran İsrailin "cinayətkar əməllərindən" heç birini cavabsız qoymayacaq.

APA xəbər verir ki, bu barədə İran Xarici İşlər Nazirliyinin (XİN) sözçüsü Nasir Kənanı həftəlik mətbuat konfransında Livanda "Hizbullah" lideri Həsən Nəsrullah və SEPAH komandirinin əməliyyatları üzrə müavinini, briqada generalı Abbas Nilforuşan öldürülməsinə münasibət bildirərkən deyib.

Kənanı İranın müharibə istəmədiyini, lakin müharibədən qorxmadığını qeyd edib.

"İran Livan hakimiyyəti ilə birgə bu məsələləri yaxından izləyir", - Kənanı vurğulayıb.

Onu da bildirək ki, gərginləşən müharibə fazası ilə bağlı beynəlxalq güclər də hərəkətə keçir. Belə ki, Avropa İttifaqına üzv ölkələrin baş diplomatları fövqəladə iclasda Livanda baş verənləri müzakirə edəcək.

Bu qərarı qurumun xarici siyasət və təhlükəsizlik üzrə Ali nümayəndəsi Cozep Borrel qəbul edib.

Toplantının keçiriləcəyi tarix hələ dəqiqləşməyib.

İsrail bu həftə ərzində Livanda yerüstü hərbi əməliyyat-

lara başlaya bilər.

Bu iddia ilə "The Wall Street Journal" qəzeti çıxış edib.

O da bildirilib ki, hazırda adıçəkilən ölkənin ərazisindəki kəşfiyyat fəaliyyəti məhz buna hazırlıq xarakteri daşıyır: "İsrail ordusunun məqsədlərindən daha biri "Hizbullah"ın gücünü əhəmiyyətli dərəcədə zəiflətməkdən ibarətdir. Hazırda sözügedən terror qruplaşması əhəmiyyətli dərəcədə zəiflədiyindən İsrail tərəfi Livana hərbi müdaxilə deyil, bu əməliyyatın davam etmə müddəti haqqında düşünür. İsrail hökumətinə yönələn təzyiqlərin səbəblərindən biri Livan ərazisində bufer zonasının yaradılması ilə bağlıdır".

İsrail ordusunun yüksək vəzifəli rəsmisi Hertzi Halevi bu informasiyanı dolayısı yolla təsdiqləyib. O bildirib ki, Livan ərazisindən yönələn təhlükənin qarşısını almaq üçün bütün mümkün addımlar atılacaq.

Qəzetin yazdığına görə, ötən həftə İsrail ordusu Livandakı 2000-dən çox obyektdə aviazərbələr endirib.

Rusiya "Hizbullah" lideri Həsən Nəsrullahın öldürülməsini və Livana endirilən zərbələri pisləyir.

Bunu **Rusiya prezidentinin mətbuat katibi Dmitri Peskov** bildirib. Onun sözlərinə görə, Kreml bunun regionda sabitliyin əhəmiyyətli dərəcədə pozulmasına səbəb olduğunu düşünür.

"Rusiya tərəfi bu cür hərəkətləri pisləyir, onların regionda vəziyyətin əhəmiyyətli dərəcədə destabilizəməsinə səbəb olduğuna inanırıq. Başlıcası odur ki, Livanda yaşayış məhəllələrinin bu cür bombalan-

ması çoxlu sayda insan tələfatına gətirib çıxarır. Bu, istər-istəməz Qəzzada gördüyümüz kimi humanitar fəlakətə gətirib çıxaracaq", - deyə Kremlin sözçüsü vurğulayıb.

İsrail ordusunun Beyrutda həyata keçirdiyi hava zərbələri nəticəsində təkə "Hizbullah"ın baş katibi Həsən Nəsrullah deyil, həmin vaxt onun yanında olan xeyli komandir də öldürülüb.

Modern.az İran KİV-nə istinadən xəbər verir ki, "Hizbullah" liderinin müavinini Şeyx Naim Kasım Həsən Nəsrullahın ölümündən sonra ilk çıxışında bir sıra mətləblərdən danışib. O, "Hizbullah"ın yeni baş katibinin tezliklə seçiləcəyini açıqlayıb.

Şeyx Naim Kasım bu seçimi "Hizbullah" daxilindəki mexanizmə görə edəcəklərini bildirib.

"Hizbullah" liderinin müavinini Həsən Nəsrullahın öldüyü hücumda başqa müqavimət liderlərinin də olduğunu etiraf edib: "Digər döyüşçülərin və şəhidlərin ailələrinə başsağlığı verirəm. Onlar məclisdə Nəsrullahın yanında idilər. Bu, təkə 20 liderin iştirak etdiyi görüş deyildi. Onların mühafizəçiləri orada idilər".

"ABŞ İsraili hər vasitə ilə dəstəkləyir. İsrailin ortağıdır. Sərhədsiz hərbi dəstəyin yanında hər cür iqtisadi dəstəyi də verir" deyən Şeyx Naim Kasım "çox fədakarlıqlar etdik. Peyçer hücumunda çoxlu itkilər verdik" söyləyib.

Şeyx Naim Kasım çıxışını belə davam etdirib: "Həsən Nəsrullahın cıxdığı yolla getməyə davam edəcəyik. Alternativ planlarımız da var. Lazım olan hər şey planlaşdırıldığı kimi ediləcək. İtkilərə qarşı da planlarımız var".

O, "Nəsrullahın ölümündən sonra baş verənlərə baxmaq lazımdır. İsraili vurduq, Hayfani vurduq. İsrail həmçinin 1 milyon israilinin qaçdığını bildirib. Biz bunu

yalnız bir raketlə etdik. Hazırda biz yalnız minimum səylər göstəririk" deyib: "Müharibənin daha uzun sürəcəyini qəbul edirik, amma hər ehtimala hazırıq" deyən Şeyx Naim Kasım "quru hücumu olarsa, buna da hazırıq. Müqavimət qüvvələri qurudan hücumu hazırıdır. Biz əminik ki, İsrail heç vaxt öz məqsədlərinə çatmayacaq".

Proseslərin bundan sonrakı inkişaf ssenarisi nə ola bilər? Ümumiyyətlə, Yaxın Şərqdə "böyük tonqal qalamaq" istəyən kimdir və əsas hədəf nədir? Böhrandan çıxış yolu görünürmü? Tehran doğrudanmı yumşalma siyasətinə gedə bilər? Nəhayət, baş verənlərin Azərbaycana yaxın-uzaq təsirləri ola bilərmi?

Maraqlıdır ki, bu arada Hudson İnstitutunun baş eməkdaşı Lyuk Koffi X səhifəsində Yaxın Şərqdə vəziyyətin pisləşdiyi bir vaxtda Azərbaycanı da "hazır olmağa" çağıran paylaşım edib. Ancaq Bakı nəyə hazır olmalıdır, bunu açıqlamayıb...

Sabiq maliyyə naziri, siyasi və iqtisadi məsələlər üzrə ekspert Fikrət Yusifov bu savaşı dünyanın yenidən bölüşdürülməsi prosesinin tərkib hissəsi olan bir savaş adlandırdı: "Yaxın Şərqdə baş verənlərin yalnız İsrailə Fələstinin hərbi birləşmələri olan HƏMAS və "Hizbullah" arasında qarşıdurma olduğunu düşünənlər ciddi yanılırlar. Bu, sadəcə, bir və ya bir neçə terrorçu təşkilatın sıradan çıxarılmasını hədəfləyən bir müharibə deyil, dünyanın yenidən bölüşdürülməsi prosesinin tərkib hissəsi olan bir savaşıdır.

Heç də əbəsdə deyil ki, son günlər beynəlxalq mətbuatda üçüncü dünya müharibəsinin qaçılmaz olacağına dair fikirlər daha intensiv bir şəkildə yayılmağa başlayıb. Görünür odur ki, böyük güclər artıq bu bölgü prosesinin tezliklə başa çatmasını istəyirlər. Baxın, Yaxın Şərqdə bu missiyanı hələlik İs-

rail, bir qədər şimalda isə Ukrayna yerinə yetirir. Sonda nə baş verəcək? Bu müharibələr alovlanıb dünya müharibəsinə çevriləcəkmi, yoxsa elə dünyanın yenidən bölgüsü İsrail və Ukrayna kimi dövlətlərin vəsiyyəti ilə baş verəcəkdir? Bu suala dəqiq cavab vermək bir o qədər də asan deyil. Çünki gədən müharibələrin ortasında Rusiya və İran kimi məkrli dövlətlər var. Rusiyanın nüvə silahına sahib olması isə məsələni bir qədər mürəkkəbləşdirir. İnanmaq olmur ki, arsenalında yetərincə nüvə silahı olan Rusiya asanlıqla öz məğlubiyyəti ilə barışacaq.

Ukrayna ordusunun Rusiya torpaqlarını nəzarətə götürməsi ilə dünyada nüvə müharibəsi təhlükəsi daha da artıb. Çünki Rusiyanın nüvə doktrinasında nüvə silahından məhz bu kimi hallarda istifadə olunmasına dair müddəalar var. Deməli, Ukrayna Qərbin dəstəyi ilə Rusiya torpaqlarının işğalını davam etdirərsə və bu işğal Rusiyanı məğlubiyyətə yaxınlaşdırarsa, o halda Rusiyanın nüvə silahına əl atacağı şübhəsizdir. Çünki belə olan halda Rusiyanın bir başqa çıxış yolu qalmayacaq. Bu isə bəşəriyyət üçün böyük bir fəlakətə nəticələnecek üçüncü dünya müharibəsinin başlaması demək olacaq".

Sabiq nazir məsələnin Azərbaycan kontekstinə də toxundu: "Şimaldan Rusiya, cənubdan İran kimi böyük qonşularımızın bu hadisələrin mərkəzində dayanması Azərbaycanı narahat edir. Çünki İranda və Rusiyada üst-üstə 50 milyondan çox soydaşımız yaşayır. Müharibə fəlakətinin baş verəcəyi halda, biz hansı soydaşımıza Azərbaycana gəlməyin deyə bilərik? Azərbaycana ehtiyatlı olmaq çağırışı edənlər də bu məqamları nəzərə alıb belə çağırışlar edirlər".

Atlas Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri Elxan Şahinoğlu hesab edir ki, gün-

bəgün artan bu gərginlikdə Tehran da ciddi sınaqla üzləşəcək: "İsrail həm HƏMAS, həm də "Hizbullah"ı başsız qoyub, bu iki qruplaşmanı zəiflədib. Tehran isə illərdir bu iki təşkilatı silahlandırır. Buna milyardlarla dollar xərclənib, halbuki bu maliyyə vəsaiti İran vətəndaşlarının iqtisadi və sosial problemlərinin həllinə yönəldilə bilərdi. İranın yeni prezidenti Məsud Pezeşkiyan HƏMAS və "Hizbullah"ın zəiflədiyini əsas götürərək bu iki təşkilata ünvanlanan maliyyənin ölkənin problemlərinə yönəldilməsinə mühafizəkarları inandırmağa çalışa bilər. Bu halda Pezeşkiyan ABŞ və Avropa ölkələri ilə əməkdaşlığa da ümid bəsləyə bilər. Çünki İrana qarşı tətbiq edilən sanksiyalar həm də Tehranın İrandan kənardakı silahlı qruplara verdiyi dəstəklə bağlıdır. Bütün hallarda son qərar İranın ali dini liderindən asılıdır".

Siyasi analitik Asif Nərimanlı Haniyənin ölümündən sonra olduğu kimi, indi də diqqətlərin İranın üzərinə yönəldiyini vurğulayıb: "Burada İranın cavabının necə olacağını hadisələrin inkişafı müəyyənləşdirəcək. İran birbaşa hücumu keçəcəksə, bölgədə İsrailin planlaşdırdığı genişmiqyaslı müharibə qaçılmaz olacaq; cavab olmasa, yaxud adekvat addım atılmasa, İran xüsusilə "müqavimət oxu" coğrafiyasında ciddi təsir itkiləri ilə üzləşə bilər; Haniyənin ölümündən sonra Nəsrullahla Tehran arasında məhz "cavabın verilməməsi" üzərində fikir ayrılığı yaranmışdı, bu "uçurum"un dərinləşəcəyi ehtimalı böyükdür.

Bu dəfə zərbənin birbaşa "Hizbullah"a vurulduğunu nəzərə alanda, qruplaşmanın İrandan "cavab" tələbi daha da kəskinləşəcək ki, bu halda Tehran bölgədə ən güclü proksi qüvvəsini itirmək riski ilə qarşılaşır. Lakin birbaşa cavab zərbəsi beynəlxalq koalisiya ilə üzleşmək təhlükəsini yaratdığı üçün Tehran dilemmatik vəziyyətə düşür. Bu baxımdan, İran cavab zərbələrini "Hizbullah" vasitəsilə vurmaq xəttinə üstünlük verə bilər, hərçənd, bu onun "müqavimət oxu"nda təsir imkanlarına yenə də risklər yaradır. İran hazırda "pis" və "ən pis" arasında seçimlə üzləşib. Bu, İsrailin arzuladığı situasiyadır. İranın birbaşa müdaxiləsi İsrailə ABŞ başda olmaqla, beynəlxalq koalisiya yaratmaq, geri çəkilməsi isə Tehrana bağlı proksi qüvvələrin sıradan çıxarılması istiqamətində daha da irəliləmək imkanı verir".

□ **Cavanşir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

VII çağırış Milli Məclisin payız sessiyası spiker Sahibə Qafarovanın sədrliyi ilə 30 sentyabrda öz işinə başladı. Deputatların və Məzahir Pənahovun rəhbərliyi ilə Mərkəzi Seçki Komissiyasının üzvlərinin iştirak etdiyi iclasda əvvəlcə Dövlət Himni oxundu. Spiker Sahibə Qafarova payız sessiyasının ilk iclasında giriş nitqi ilə çıxış edərək bildirdi ki, 7-ci çağırış Milli Məclisin birinci sessiyasına başlayarkən mən ilk növbədə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti möhtərəm cənab İlham Əliyevə bir daha hamımızın minnətdarlığımı bildirmək istədim: “Sentyabrın 23-də Milli Məclisin birinci iclasında söylədiyi dərin məzmunlu nitqində dövlət başçısı yaxın illərdə ölkəmizin inkişaf istiqamətlərini müəyyən etməli olan strateji hədəfləri və milli prioritetləri elan etdi. Parlament üzvləri olaraq, biz möhtərəm Prezidentin irəli sürdüyü vəzifələrin konkret qanunvericilik tədbirlərində təcəssümünü tapması üçün məsuliyyət daşıyıq. Biz təmin etməliyik ki, dövlətimizin qanunvericilik bazası həm milli prioritetlərimizə uyğun olsun, həm də xalqımızın və dövlətimizin inkişafı üçün möhkəm təməl yaratsın. Birinci iclasda etdiyim çıxışda mən Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin parlamentin fəaliyyəti barədə fikirlərinə əsaslanaraq yeddinci çağırış Milli Məclisin qarşısında dayanan vəzifələr barəsində baxışlarımı bölüşmüşdüm. İndi isə qısa olaraq bir daha qeyd etməliyəm ki, biz ölkəmizin tarixinin tamamilə yeni bir mərhələsinə qədəm qoymuşuq. Xalqın təmsilçiləri kimi biz sürətlə dəyişən dünyada Azərbaycanın xoşbəxt gələcəyini təmin edə bilən dəyərləri rəhbər tutmalıyıq”.

S.Qafarova bildirdi ki, parlamentin gücü onun kollektiv zəkəsindədir: “Bizim birgə ahəngdar fəaliyyətimiz ən mürəkkəb problemlərin həllinə yol açmağa bilər. Eyni zamanda Milli Məclisin ayrılıqda hər bir üzvünün fəaliyyəti bu gün çox böyük əhəmiyyətə malikdir. Qeyd etmək lazımdır ki, müasir dünyanın mürəkkəb şəraiti bizdən hər bir məsələyə milli və beynəlxalq realitələri dərindən başa düşməklə və onları nəzərə almaqla yanaşmağı tələb edir. Mən bu fikirlərimi sizinlə bölüşərək, əmin olduğumu bildirmək istəyirəm ki, biz birlikdə elə fəaliyyət göstərəcəyik ki, möhtərəm cənab Prezident İlham Əliyevin daxili və xarici siyasətinin qanunvericilik bazasını möhkəmləndirmək üçün Milli Məclis öhdəsinə düşən vəzifələri bundan sonra da layiqincə yerinə yetirsin”.

S.Qafarova daha sonra deyib ki, payız sessiyası Azərbaycan tarixinin ən şərəfli dövrləri ilə üst-üstə düşür: “Dörd il bundan əvvəl, 2020-ci ilin payızında, eləcə də ötən ilin sentyabr ayında müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə qəhrəman Azərbaycan Silahlı Qüvvələri düşməne sarsıdıcı zərbələr endirərək, torpaqlarımızın 30 illik işğalına son qoyub. Üç gün öncə, sentyabrın 27-də dövlət başçısının iştirakı ilə keçirilən Anım Günündə

Məzahir Pənahov deputatların mandatını təqdim etdi

Sahibə Qafarova: “Parlamentin gücü onun kollektiv zəkəsindədir, bizim birgə ahəngdar fəaliyyətimiz ən mürəkkəb problemlərin həllinə yol açmağa bilər”

Azərbaycanın ərazi bütövlüyü və suverenliyi uğrunda döyüşlərdə həlak olmuş əsgər və zabitlərimizin, qətlə yetirilmiş mülki vətəndaşlarımızın xatirəsi dərin ehtiramla yad edildi. Azərbaycan düşmənin üzərində tarixi qələbələri xalqımıza bəxş edən müzəffər sərkərdəmiz İlham Əliyevə, cəsur əsgər və zabitlərimizə əbədi olaraq minnətdardır”.

Spiker qeyd etdi ki, artıq Milli Məclisdə gözəl bir ənənə yaranıb. O da ondan ibarətdir ki, hər çağırışın birinci sessiyasının əvvəlində millət vəkllərinə deputat vəsiqələri təqdim edilir: “Bu gün Mərkəzi Seçki Komissiyasının sədri hörmətli Məzahir Pənahov və hörmətli komissiya üzvləri buradadırlar. Siz, hörmətli həmkarlar, siyahı üzrə buraya dəvət edilib deputat vəsiqələri-nizi təhvil alacaqsınız”.

Mərkəzi Seçki Komissiyasının sədri Məzahir Pənahov çıxışında bildirdi ki, Azərbaycanda parlament seçkiləri yüksək səviyyədə keçib, səsvərmə günü bütün proseslər şəffaf şəkildə reallaşıb. M.Pənahov qeyd etdi ki, seçkilərlə bağlı səsvərmə günü heç bir beynəlxalq müşahidəçidən MSK-ya hər hansı pozuntu ilə əlaqədar müraciət daxil olmayıb. MSK sədri əlavə edib ki, Azərbaycanda seçkilər günü minnətdar və bərkameralar vasitəsilə seçkilərin bütün dünyadan izlənilməsinə imkan yaradılıb: “Seçkilər mü-

asir dövrün tələblərinə uyğun keçirilib”. M.Pənahov xatırladı ki, seçki məntəqələrində kameraların quraşdırılması ilə bağlı tapşırığı dövlət başçısı verib.

MSK sədri deputatlara uğurlar arzuladıqdan sonra deputat vəsiqələrini bir-bir təqdim etdi.

Bundan sonra gündəlikdəki məsələlərin müzakirəsinə başlandı. Milli Məclisin payız sessiyasının ilk iclasının gündəliyində 17 məsələ var idi. İlk 15 məsələ parlament komitələrinin üzvlərinin təsdiqlənməsi oldu. Sədr Sahibə Qafarova komitə üzvlərini təbrik edib, uğurlar. Bildirdi ki, artıq komitələr tam gücü ilə fəaliyyətə başlaya bilər.

Daha sonra Milli Məclisin 2024-cü il payız sessiyasının qanunvericilik işləri planı haqqında məsələ müzakirəyə çıxarıldı.

Milli Məclisin İnsan hüquqları komitəsinin sədri Zəfər Zahid Oruc bildirdi ki, Zəfər salnaməsindən sonra keçirilən prezident və parlament seçkiləri bütün namizədlərin və milyonlarla seçicinin son bir əsrdə məcburi köçkün və işğal, Dağlıq Qarabağdan deyil, Böyük Qayıdış və yeni siyasi hədəflərdən danışdığı ilk tarixi hadisədir: “Prezident İlham Əliyevin Milli Məclisin açıqlıq və andiçmə mərasimlərində iştirakı və çıxışı mühtərəm dövlətçilik ənənəsi olmaqla hakimiyyətin vahidliyini göstərir, Ulu öndərin qanunverici orqandan başlayan siyasi kursunu davam etdirir.

Gəlin birlikdə xatırlayaq: 90-cı illərdə məhz Ali Sovetdən Milli Məclisə çevrilən parlament dövlətçiliyimiz üçün əsil minaya çevrilmişdi. Bütün çevriliş cəhdləri, hərbi-silahlı toqquşmalar və etnik separatizm, hakimiyyət uğrunda qanlı mübarizələrin baş ünvanı məhz bu bina idi. Çevrilişin ləkəsi hələ alqonların altından silinməyib. Ulu öndər Heydər Əliyev öl-kədə sabitliyi və əmin-amanlığı birinci olaraq, Milli Məclisdən başladı. Azərbaycan tarixində Xankəndidə hərbi pərad keçirib gəlib Məclisin tribunasından Qələbə nitqi söyləyən tək lider İlham Əliyevdir. Bakı və Xankəndi indiki qədər vahid siyasətin, idarəçiliyin, quruculuğun və bir millət-azərbaycanlıların əlində olmayıb”.

Z.Oruc dedi ki, ikinci məsələ qanunvericilik sistemimizdə Qarabağın azadlığından sonrakı vəziyyətlə, obrazlı desək, qanunlarımızı işğalın mirasından azad etməkdir: “Ölkəmizin tərəfdar çıxdığı beynəlxalq normalara qoşularkən həmin ərazilərdə beynəlxalq hüquq və prinsiplərin, tərəfdar çıxdığımız konvensiyaların müddəalarının məhdud çərçivədə yerinə yetirilməsinə dair dövlət tərəfindən xüsusi qeyd-şərtlər və bəyanatlar verilib. Həmçinin, Azərbaycan Respublikasının qanunvericilik aktlarında, o cümlədən bir sıra dövlət orqanlarının və qurumlarının nişanmələrində “Dağlıq Qa-

rabaq”, “işğal edilmiş ərazilər” və s. ifadələr, adlar hələ də qalmaqdadır. Ərazilərin işğaldan azad olunmasından və Azərbaycanın bütün ərazilərində de-fakto yurisdiksiyasının bərpasından sonra həm Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq normalarla bağlı bəyanat və qeyd-şərtlərin (işğal olunmuş ərazilərə münasibətdə) ləğvi və milli qanunvericilik aktlarında, qeyri-normativ hüquqi aktlarda düzəlişlərin edilməsi zərurəti vardır. Onların ləğv edilməsi ilə bağlı qanun layihələrini hazırlayaraq, Milli Məclisə təqdim etməsi məqsəduyğundur. Azərbaycan

qamlara toxundu: “Biz hamımız yaxşı xatırlayırıq, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti möhtərəm cənab İlham Əliyev Milli Məclisin ilk iclasında etdiyi çıxışın önəmli bir hissəsini müəyyən xarici dairələrin ölkəmizə qarşı hazırladığı planlara, onların apardığı qarayaxma, iftira, böhtan kampaniyalarına, ideoloji tənqidlərə həsr etmişdi”. **Spiker qeyd etdi ki, ideoloji təhlükəsizlik məsələləri dövlətimizin ərazi bütövlüyü və suverenliyi bərpa edildikdən sonra xüsusi aktualıq kəsb edib:** “Xalqımızın tarixi qələbəsi ilə barişə bilməyən qüvvələr Cənubi

Qafqaz bölgəsinə daxil olmaq və burada möhkəmlənmək, Azərbaycanın işlərinə qarışmaq cəhdlərindən əl çəkmirlər. Bu səbəbdən ölkəmiz mürəkkəb xarakterli təhlükələrlə üzləşir. Ənənəvi çağırışların qalmaqda davam etdiyi bir şəraitdə yeni, daha məkrli müdaxilə formaları da ortaya çıxır. Bu cür hərəkətlər dövlətimizi daxildən zəiflətməyə, ictimaiyyətin dövlət institutlarına etimadını sarsıtmağa və nəticə etibarilə milli maraqlarımıza xələl gətirməyə, müstəqilliyimizi və ictimai-siyasi sabitliyimizi təhlükə altına almağa yönəlib. Onu da deyim ki, bir sıra hallarda biz üstüörtülü təhdidlər və müdaxilələr ilə qarşılaşırıq, cəmiyyətimiz və dövlətimiz ilə manipulyasiya etmək cəhdləri çoxgedişli təbliğat kampaniyaları - onu biz hamımız yaxşı bilir - saxta şüarlarla pərdələnir. Bu baxımdan hesab edirəm ki, komissiyanın fəaliyyəti çevik, aktiv və preventiv xarakter daşımalıdır”.

Məsələnin müzakirəsində Milli Məclis sədrinin birinci müavini Əli Əhmədov, sədr müavinləri Ziyafət Əsgərov, Rafael Hüseynov, komitə sədrləri Arzu Nağıyev, Siyavuş Novruzov, Zəhid Oruc, deputatlar Ramid Namazov, Kamran Bayramov, Nizami Səfərov, Bəhruz Məhərrəmov, Qüdrət Həsənzadəyev və Mübariz Qurbanlı çıxış etdilər. Deputatlar vurğuladılar ki, 44 günlük Vətən müharibəsində beynəlxalq hüququn və tarixi ədalətin bərpasına, möhtəşəm qələbəmizə dostlarımız sevinənlər də, görənən odur ki, bizi istəməyən qüvvələr ölkəmizin daxili işlərinə müdaxilə cəhdlərini daha da artıracaq, məkrli fəaliyyətlərini hibrid təhdidlər formasında genişləndirəcəklər. Ona görə də biz qarşımızda duran bütün təhdid və çağırışlara hazır olmalıyıq. Deputat Ramid Namazov komissiyanın sədri seçildi.

□ **Elsad PAŞASOY,**
“Yeni Müsavat”

“Rospotrebnadzor” Azərbaycanın Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinə (AQTA) müraciət edib. Müraciətdə Azərbaycanın bir iri müəssisəsinin pendir və digər süd məhsullarının Rusiya ərazisinə ixracını dayandırmaq üçün həmin məhsulların sertifikatlaşdırılmasını dayandırmaq tələbi yer alıb. Məlumat görə, sentyabrın 30-dan Rusiyaya bu məhsulların id-xalı dayandırılacaq.

Söhbət Atena MMC və Azaqro-Sp MMC-nin məhsullarından gedir. Bildirilir ki, bu yaxınlarda Rusiya nümayəndələri zavodlarda olublar. “Məhsul çeşidi genişdir: müxtəlif növ pendirlər, xüsusən də ağ brınza, həmçinin ayran, yağ və xama. Yoxlama zamanı xüsusilə inqrediyentlərin və hazır məhsulların saxlanma şəraitində, eləcə də onlara qulluq şəraitində bir sıra sanitar qayda pozuntuları aşkar edilib. Yoxlama videoya çekilib. Mütəxəssislərin qərarı budur ki, məhsullardan istifadənin orqanizmə mənfi təsiri olacağı ehtimalı yüksəkdir”, - məlumatda bildirilir. Bu iddialarda siyasi motiv varmı? Bu haqda ekspertlər nə deyir.

İqtisadçı ekspert Natiq Cəfəri bildirir ki, Rusiya Azərbaycan və digər ölkələrə qarşı çox zaman bu təzyiq vasitəsindən və müəyyən təsir etmə mexanizmindən istifadə edir.

“Bundan öncə də Azərbaycan pomidorunda, kartofunda, almasında və digər kənd təsərrüfatı məhsullarında qurd və xəstəlik tapmışdı-

Azərbaycan məhsulları bu dəfə niyə Rusiyaya buraxılmadı: siyasi motiv, yoxsa...

Eyyub Hüseynov: “AQTA gərək bu məsələdə ciddi müqavimət göstərsin”

lar. Bu nöqteyi-nəzərdən Rusiyanın bu tipli davranışları yenilik deyil. Ona görə də rusiyalı mütəxəssislərin araşdırmasının obyektiv olub-olmadığını söyləmək çətindir. Bilmək olmur bu, obyektiv araşdırmanın nəticəsində verilməmiş qərardır, yoxsa Rusiyanın yeni istəklərinə cavab vermək üçün hesablanmış addımdır. Rusiya əvvəllər də bu tipli açıqlamalar verərkən, həmin ölkələrdən nə isə istəyir. Ola bilsin ki, öz məhsullarına güzəştlər gözləyir, yaxud hansısa bir qərarın dəyişdirilməsinə çalışır. Biz Rusiyanın belə açıqlamalarını çox görmüşük.

Çox yaxşı olardı ki, bu işlərlə məşğul olan əlaqədar qurumlarımız elə həmin şirkətlərdə yoxlamalar aparsınlar və açıqlamalar versinlər. Çünki Azərbaycan bazarında kifayət qədər tanınmış şirkət-

lərdən söhbət gedir. Bu tipli məlumatlar onların imicinə də mənfi təsir göstərir. Buna görə də Rusiyaya sənədlə arqumentlərlə cavab vermək lazımdır. Belə yanaşma daha doğru ola bilər.

Rusiyanın bundan əvvəl-

ki hərəkətlərini nəzərə alsaq, qonşumuzun bizdən nə isə istəyinin olduğunu düşünməyə əsas var. Bu, Rusiyanın ənənəvi təzyiq vasitəsidir. Dünyada artıq beynəlxalq standartlara uyğun sertifikatlaşma anlayışı var. Avropa

Birliyinə bu sertifikat olmasa, məhsul ixrac edə bilməzsiniz. O sertifikatlar olandan sonra da heç kim onu yoxlamır. Dünyada qəbul edilmiş qaydalar var. Hansısa ölkənin şirkəti beynəlxalq standartlara uyğun sertifikatlar

alırsa, həmin ölkənin məhsullarını rahatlıqla bazara buraxırlar”.

Azad İstehlakçılar İctimai Birliyinin sədri Eyyub Hüseynov bildirir ki, bir ölkədən başqa ölkəyə məhsul ixracı zamanı qəbul edən tərəfin mütəxəssisləri monitoring aparır. Ondan sonra icazələr verilir və hərəkətə keçirlər: “Bütün dünyada biznes qurumları dövlət orqanlarının nəzarəti altında işlərini belə qururlar. Belə vəziyyətdə əlbəttə, siyasi motivlər də özünü göstərə bilər. Rusiya bundan əvvəl də belə hərəkətləri edib. Məsələn, Gürcüstanın “Borjomi” içkiləri və çaxırları ilə də qonşu ölkə belə davranmışdı. Guya bakteriyalar tapmışdılar. Hazırda Rusiya-Azərbaycan münasibətləri fonunda belə məsələnin olacağı istisna edilmir. Biznesdə siyasi motivlər həmişə olur. AQTA gərək bu məsələdə ciddi müqavimət göstərsin, Azərbaycana məxsus müəssisəni tam müdafiə etsin ki, bazarı qorusun. Əks halda, AQTA özünü ifşa etmiş olar. Rusiyaya satılmayan məhsul Azərbaycanda istifadəyə yararlı kimi göstərilir”.

■ **Şahənə RƏHİMLİ,**
Musavat.com

Masazırda 10 qumbara aşkar edildi

Fövqəladə Hallar Nazirliyinin “112” qaynar telefon xəttinə Abşeron rayonu, Masazır qəsəbəsi ərazisində hərbi sursatların aşkar edilməsi barədə məlumat daxil olub.

FHN mətbuat xidmətindən APA-ya verilən xəbərə görə, məlumatla əlaqədar

dərhal FHN-in Xüsusi Riskli Xilasetmə Xidmətinin (XRXX) minalardan təmizləmə üzrə çevik qrupu hadisə yerinə cəlb edilib.

Hüquq-mühafizə orqanı əməkdaşları ilə birgə ərazidə müvafiq təhlükəsizlik tədbirləri görüldükdən sonra hadisə yerinə baxış zamanı aşkar

edilmiş sursatların döyüş təbiiqinə yararlı 9 ədəd F-1 əl qumbarası, 1 ədəd RQD-5 təlim əl qumbarası və 4 ədəd UZRQM partladıcısı olduğu müəyyən edilib.

Sursatlar XRXX-nin çevik qrupunun mütəxəssisləri tərəfindən zərərsizləşdirilməsi üçün ərazidən götürülərək kənarlaşdırılıb.

Hadisə yerində və ona yaxın ətraf ərazidə əlavə axtarış zamanı başqa hər hansı təhlükəli və ya şübhəli əşya aşkar edilməyib.

Mərkəzi Bank “Xalq Sığorta”nın vəzifəli şəxsinə cərimələdi

“Xalq Sığorta” ASC-nin vəzifəli şəxsi qanun pozuntusuna görə inzibati məsuliyyətə cəlb olunub.

“APA-Economics” xəbər verir ki, Mərkəzi Bank tərəfindən aparılan cari nəzarət prosesləri çərçivəsində “Sığorta fəaliyyəti haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununun 78-ci maddəsinin tələblərinin pozulması halı aşkar edilib. İnzibati Xətlər Məcəlləsinin 462.1-ci maddəsinə müvafiq olaraq “Xalq Sığorta” ASC-nin vəzifəli şəxsi 300 manat məbləğində cərimə edilib.

Qeyd edək ki, sözügedən maddəyə əsasən “Xalq Sığorta”nın vəzifəli şəxsi uçot sənədlərinin saxlanılması, məlumatların təqdim edilməsi, dərc edilməsi, tələblər çərçivəsində əks etdirilməsi, habelə qanuna uyğun mühasibat uçotunun aparılması ilə bağlı qaydaları pozub.

Yağış yağacaq, dolu düşəcək - xəbərdarlıq

Bakıda və Abşeron yarımadasında bir neçə gün davam edən mülayim hava şəraitindən sonra oktyabrın 2-si günün birinci yarısında fasilələrlə yağış yağacağı gözlənilir.

APA xəbər verir ki, bu barədə Milli Hidrometeorologiya Xidməti məlumat yayıb.

Bildirilib ki, Azərbaycanın rayonlarında bir neçə gün davam edən mülayim hava şəraitindən sonra oktyabrın 1-i əsasən dağlıq və dağətəyi rayonlarda, 2-dən 3-ü gündüzədək isə əksər rayonlarda fasilələrlə yağış yağacağı, şimşək çaxacağı gözlənilir. Ayırı-ayrı yerlərdə (Qazax-Gəncə, Naxçıvan MR, Qarabağ və Şərqi-Zəngəzur, Balakən-Şəki, Qu-

ba-Qusar, Dağlıq Şirvan, Mərkəzi Aran, Lənkəran-Astara) leysan xarakterli intensiv olacağı, dolu

düşəcəyi, yüksək dağlıq ərazilərdə qar yağacağı ehtimalı var. Çaylarda sululuğun arta-

cağı, Böyük və Kiçik Qafqazın bəzi çaylarından qismüddətli daşqın və sel keçəcəyi ehtimalı var.

“Rusiya təhsil müddəti qısaldılmalıdır ki, uşaqların peşə hazırlığı üçün vaxtı daha çox olsun. Lakin indi təhsil prosesi üçün 11 il “ələtəməz lüksdür”. “Yeni Məsavat” xəbər verir ki, bu barədə Rusiya prezidentinin köməkçisi Vladimir Medinski deyib.

Onun sözlərinə görə, orta təhsil müddətinin azaldılmasını zaman dikte edir. “Müddət elə sıxılmalıdır ki, onlar peşə hazırlığı sahəsinə daha tez daxil olub rəqabətə davamlı olsunlar, nəinki 19 yaşında nə ilə məşğul olmaq haqda düşünməyə başlasınlar”.

Medinskinin fikrincə, universitetlərdə klassik 5-6 illik təhsil də keçmişdə qalacaq, “təhsil müddəti sıxılacaq”.

“Təhsil daha səviyyəli olacaq, yaxın 10 il üçün nəzərdə tutulacaq, 10 ildən sonra isə yenidən hazırlıq keçmək lazım gələcək. Yeni bir şey öyrənməyən şəxs, sadəcə, rəqabətə davamlı olmayacaq”, - o əlavə edib.

Azərbaycanda da 11 illik orta, 4-5-6 illik ali təhsil ənənəsi var. Bəs Medinskinin təklifi Azərbaycan üçün də uyğundurmu?

di faktorlar nəzərə alınmalıdır.

Təhsil müddətinin azaldılması təhsil sistemində daha erkən ixtisaslaşmaya şərait yarada bilər. Belə bir yanaşma xüsusilə peşə təhsilinin gücləndirilməsi baxımından müsbət nəticələr verə bilər. Məsələn, Avropa ölkələrinin bir çoxunda peşə təhsilində erkən yaşlarda başlamaq adətdir. Almaniya və Avstriya kimi ölkələrdə şagirdlər 9-cu və ya 10-cu sinifdən sonra peşə məktəblərinə yönləndirilir, bu isə onlara əmək bazarına daha tez daxil olmaq imkanı verir. Azərbaycan üçün də peşə təhsilinin erkən yaşlarda verilməsi əmək bazarında rəqabət qabiliyyətini artırmağa kömək edə bilər. Həmçinin işsizlik problemlərinin həlli və texniki-peşəkar sahələrə daha çox mütəxəssisin cəlb edilməsi baxımından təhsil müddətinin qısaldılması faydalı ola bilər. Peşə təhsilində daha erkən keçid, xüsusilə texniki sahələrdə kadr çatışmazlığını aradan qaldıra bilər və əmək bazarında daha yüksək peşəkar biliklərə sahib gənclərin sayını artırabilir.

Orta və ali təhsilin müddəti qısaldıla bilərmi - təklif

Ekspert bunun mənfi və müsbət tərəflərindən danışdı; “Gələcəkdə ölkənin intellektual potensialı zəifləyə bilər”

qlobal təhsil reytinglərində yüksək yerlərdə olmasına gətirib çıxarır. Finlandiyanın modeli təhsil müddətinin qısaldılmasının əksinə olaraq, biliklərin daha dərin və analitik düşüncə qabiliyyətlərinin formalaşdırılmasına yönəlikdir. Bu ölkədə məktəb təhsili 12 il davam edir və bu dövrdə şagirdlər təkcə faktoloji biliklər deyil, həm də problem həll etmə, yaradıcı düşüncə kimi bacarıqlara yiyələnir.

və tələbələr tədqiqat bacarıqlarını inkişaf etdirməsinə səbəb ola bilər. Eyni zamanda daha uzun təhsil prosesi tələbələrə müxtəlif sahələrdə daha geniş bilik əldə etmə imkanı verir. Bu, əmək bazarında yüksək ixtisaslı mütəxəssislərin sayını artırabilir.

Lakin təhsil müddətinin artırılması da bəzi mənfi nəticələrə səbəb ola bilər. Birinci problem gənclərin əmək

Azərbaycanda əsgərlik yaşının artırılması müzakirəsi - açıqlama

Hər ölkədə hərbi xidmətə çağırış qaydaları, çağırış yaşı və xidmətin müddəti müxtəlifdir. Azərbaycanda gənclərin hərbi xidmətə çağırış yaşı 18, əsgərlik müddəti ali təhsilli oğlanlar üçün 12 ay, ali təhsili olmayanlar üçün 18 ay müəyyən edilib. Həmçinin müddətdən artıq hərbi xidmət də mövcuddur ki, bunun da öz qaydaları var. Məsələn, qardaş Türkiyədə hərbi xidmətə çağırış yaşı 21-dir.

Bəs ölkəmizdə çağırış yaşının 19 və ya 20-yə qaldırılması mümkündürmü? Bununla bağlı təkliflər varmı?

Mövzu ilə bağlı Yenisabah.az-a danışan **hərbi ekspert Ədalət Verdiyev** bildirib ki, hazırda bu mövzu ətrafında hər hansı müzakirə yoxdur:

“Azərbaycanın çağırışla əlaqədar müvafiq qurumları tərəfindən müddətli hərbi xidmətə çağırış yaşının artırılması müzakirə olunmur. Bu yaş həddinin dəyişdirilməsi ilə bağlı heç bir ciddi müzakirələr getmir. Yaxın perspektivdə də bu mövzuda müzakirələrin olacağını gözləmirəm. Məncə, buna hələlik ehtiyac da yoxdur. Hərbi xidmətə 18 yaşında çağırılan bir əsgər 19-20 yaşında ya evinə qayıda bilər, ya da orduda müvafiq vəzifələrdə qalıb xidmətini MAXE kimi davam etdirə bilər”.

Ekspertin fikrincə, müddətli həqiqi hərbi xidmətə bağlı yaş həddində ediləcək dəyişiklik bir sıra texniki problemlər yarada bilər: “Digər tərəfdən, xidmət yaşının artırılmasının yarada biləcəyi texniki problemlər də var. Yeni yaş həddi artırılırsa, məsələn, 19 yaş olarsa, ən azı 4 çağırış hərbi xidmətə əsgər çağırılmayacaq. Bəs bu məsələni necə həll edəcəyik? Ona görə də bu təkliflər hələ ki aktual deyil və müzakirəsi aparılmır. Ümumiyyətlə, hələlik aparılması da məqsəduyğun deyil”.

Təhsil eksperti Kamran Əsədov mövzu ilə bağlı “Yeni Məsavat”-a fikirlərini bölüşüb:

“Mövcud olan qanunvericiliyin tələbinə görə Azərbaycanda hazırda 11 illik orta və 4-5-6 illik ali təhsil sistemi mövcuddur. Bu sistem uzun müddətdir ölkədə istifadə olunsa da, təhsilin müddətinin artırılması və ya azaldılması məsələsi zaman-zaman gündəmə gəlir. Müasir dövrdə təhsil müddətinin optimallaşdırılması dünya ölkələrində də müzakirə olunur və fərqli yanaşmalar sərgilənir. Bəzi ölkələr təhsili qısaldaraq gənclərin daha erkən yaşlarda əmək bazarına daxil olmasını təmin edir, digərləri isə təhsilin daha uzun və dərin olmasını vacib hesab edirlər. Azərbaycanda bu məsələyə yanaşarkən həm təhsilin keyfiyyəti, həm də sosial-iqtisadi

məsi baxımından təhsil müddətinin qısaldılması faydalı ola bilər. Peşə təhsilində daha erkən keçid, xüsusilə texniki sahələrdə kadr çatışmazlığını aradan qaldıra bilər və əmək bazarında daha yüksək peşəkar biliklərə sahib gənclərin sayını artırabilir.

Ekspert əlavə edib ki, təhsil müddətinin qısaldılması bəzi mənfi nəticələr də doğura bilər: “Əsas problem təhsilin keyfiyyətinə bağlı ola bilər. Daha az müddətdə şagirdlər və tələbələr fundamental bilikləri mənimsəməkdə çətinlik çəkə bilər, bu isə onların intellektual inkişafını ləngidə bilər. Məsələn, Finlandiya kimi ölkələrdə təhsilin daha uzun müddət davam etməsi və şagirdlərin dərinləndirilməsi tədris edilməsinə üstünlük verilməsi onların

yənlənir. Azərbaycanda təhsilin qısaldılması analitik və tənqidi düşüncə qabiliyyətlərinin zəifləməsinə səbəb ola bilər, bu da gələcəkdə ölkənin intellektual potensialını zəiflədə bilər.

Təhsil müddətinin artırılması isə digər dünya təcrübəsində olduğu kimi, biliklərin daha dərinləndirilməsinə və geniş elmi tədqiqatların aparılmasına şərait yarada bilər. Yaponiyada şagirdlər məktəb təhsilində daha çox müddət keçirir və ali təhsil də tələbələr üçün uzun bir öyrənmə prosesini ehtiva edir. Bu ölkədə şagirdlər və tələbələr tədqiqat, innovasiya və texnologiya sahələrində daha dərin biliklər qazanırlar. Azərbaycanda təhsil müddətinin artırılması, xüsusən də ali təhsil pilləsində, elmi tədqiqatlara daha çox diqqət ayrılmasına

bazarına daxil olmasının gətirib çıxardığıdır. Təhsilin uzadılması gənclərin daha gec yaşlarda iş həyatına başlamasına gətirib çıxara bilər ki, bu da onların erkən yaşda peşə təcrübəsi qazanmasını ləngidə bilər. Digər tərəfdən, daha uzun təhsil prosesi gənclərin təhsil xərclərini artırır və bu da sosial-iqtisadi təbəqələşməyə səbəb ola bilər. Məsələn, ABŞ-da tələbələr ali təhsil üçün böyük məbləğdə kreditlər götürmək məcburiyyətində qalır və bu, onların iqtisadi vəziyyətinə mənfi təsir göstərir. Azərbaycanda da təhsilin müddətinin uzadılması təhsil xərclərinin artması ilə nəticələnə bilər və bu, tələbələrin maddi yükünü artırar.

Dünya təcrübəsi göstərir ki, təhsil müddətinin optimallaşdırılması ölkənin so-

sial, iqtisadi və mədəni kontekstinə uyğunlaşdırılmalıdır. Bəzi ölkələr təhsili qısaldaraq əmək bazarına tez daxil olan kadrlar yetişdirir, digərləri isə təhsilin uzun müddət davam etməsinə təmin edərək intellektual inkişafı və elmi tədqiqatları prioritet hesab edir. Azərbaycan üçün optimal yanaşma təhsil müddətinin uzadılması və ya qısaldılması ilə yanaşı, təhsilin keyfiyyətini artırmaq, peşə təhsilini güc-

ləndirmək və elmi tədqiqatlara daha çox diqqət ayırmaq olardı. Təhsil müddətinin qısaldılması peşə təhsili baxımından faydalı ola bilər, lakin fundamental biliklərin dərinliyini təmin etmək üçün daha uzun təhsil də vacibdir. Buna görə də təhsil müddətinin dəyişdirilməsi məsələsi hərtərəfli təhlil və strategiyaya əsaslanmalıdır”.

□ **Afaq MİRƏYİQ,**
“Yeni Məsavat”

ÜSAVAT

Son səhifə

N 177 (8550) 1 oktyabr 2024

S
e
n
t
y
a
b
r

Bunları bilirsinizmi?

- * Səudiyyə Ərəbistanı ərazisində çay mövcud deyildir.
- * Yarım kilo bal edə bilmək üçün arılar iki milyondan çox çiçəkdən nektar yığmaq məcburiyyətindədir.
- * Yekün bir ayı bir at qədər sürətli qaça bilər.
- * Zürafələrin dilinin uzunluğu 35 sm-dir. Və onlar üzməyi bacarmırlar.
- * Sağ əlini istifadə edən insanlar sol əlini istifadə edənlərə nisbətən doqquz il daha çox yaşayırlar.
- * Sarışınların əsmərlərdən daha çox saçı vardır.
- * Yeni Zelandiya dünyadakı hər cür iqlimin mövcud olduğu tək ölkədir.
- * Yekün bir insan gündə 23 min dəfə nəfəs alır.
- * Zürafələrin səs telləri yoxdur.
- * Timsahlar rəng korudur.
- * Rusiyada şərqdən qərbə doğru səyahət edilərsə, yeddi saat qurşağı keçilmiş olar.
- * Dişləriniz doğumunuzdan 6 ay əvvəl meydana gəlməyə başlayır.
- * Bədəninizin 30 dəqiqədə itirdiyi istiliklə iki litr suyu qaynada bilərsiniz.
- * Hər bir ayağınızda təxminən bir trilyon bakteriya var.
- * Ortalama bir yuxu 2-3 saniyə davam edir.
- * Yeməyin ağzınızdan mədənzə çatması yeddi saniyə davam edir.
- * Mədə turşunuz bir ülgüçü əridə biləcək gücdədir.
- * Bir çüt ayaqda 250 000 tər vəzişi var.
- * Ayaq baş barmağınızda iki sümük olmasına qarşılaşdığınız dörd barmağınızda üç sümük var.
- * Ortalama bir qadın ortalama bir adamdan 12,5 sm qısadır.

Köpəkbalığının hücum etdiyi insan sağ qaldı

Köpəkbalığının hücumunun qurbanı olan 20 yaşlı Anqus Kokott möcüzəvi şəkildə sağ qala bilib. 2.5 metrlik yırtıcı anidən peyda olub və onun əlindən yapışmış. İnsident Fransız Polineziyasının Manqareva adası yaxınlığında baş verib. Su dayaz olub, lakin bu, boz rif köpəkbalığının hücumuna mane olmamış. Kokott özünü itirməmiş. O, cəld şəkildə dalgıç troslarını kəsmək üçün nəzərdə tutulmuş bıçağını çıxarıb və köpəkbalığını gəlpələrinə vurub. Balıq Anqusu buraxıb, amma onun dişləri oğlanın əlində ilişib və xəsarət yeririb.

Həkimlər dəri və sinir transplantasiyası əməliyyatı aparıb, zədələnmiş əzadan diş fraqmentlərini çıxarıblar. Oğlan hələ də fizioterapiya və sinir müalicəsi keçir, lakin okeana qayıtmaq şübhəsizliklə gözlənilir deyir. Kokott, yırtıcı heyvanın hücumunu həyatında onu müəyyənləşdirən bir təcrübə hesab edir və hətta xatirə kimi köpəkbalığının dişlərindən sırğalar düzəldib.

"Köpəkbalığı məni dişləyəndə panikaya vaxt yox idi. Belə vəziyyətlərdə orqanizmdə o qədər adrenalin ifraz olunur ki, sadəcə hərəkət etmək lazımdır. Əvvəlcə çox güclü ağrı hiss etdim və həqiqətən qolumu itirəcəyimi düşündüm. Düşünürəm ki, mən onun ərazisinə daxil olmuşdum, buna görə heyvanı günahlandırmaq olmaz", - deyir o, yaşadıqlarını təsvir edib.

Alkoqolla xərçəng arasında əlaqə...

Alimlər alkoqol və xərçəngin altı növü arasında əlaqə tapıblar. Bu barədə "Foks Nyus" məlumat yayıb. Söhbət baş və boyun xərçəngindən, qida borusunun skuamöz hüceyrəli karsinomasından, döş, düz bağırsağ, qaraciyər və mədə xərçəngindən gedir.

Amerika Xərçəng Araşdırmaları Assosiasiyası (AACR) 2024-cü ildə aşkar edilən xəstəlik hallarının 5%-ni spirtdən istifadə ilə əlaqələndirib. Piylənmə (7,6%) və siqaretdən (19,3%) sonra bu amilin yaratdığı xərçəng hadisələrinin sayında spirtli içkilər üçüncü yerdədir. Alkoqoldan imtinanın spirtə bağlı xərçəng riskini 8%, bütün xərçəng növlərinin riskini isə 4% azalda biləcəyi vurğulanır. Qeyd olunur ki, amerikalıların 51%-i spirtin xərçəng riskini artdığını bilir.

Əvvəllər elm adamları diş eti xəstəliklərini xərçəng riskinin artması ilə əlaqələndirmişdilər. Məlum olub ki, parodontitin inkişafına kömək edən bəzi bakteriyalar baş və boyun xərçəngi riskini 50% artırır.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Latviya prezidenti velosipeddən yıxılaraq əlini sındırıb

Latviya Prezidenti Edqar Rinkeviç velosiped sürərkən əlindən ağır xəsarət alıb. Həkimlər tibbi müdaxilə etdikdən sonra onun sağ qoluna gips qoyublar. Bu barədə "Delfi" məlumat yayıb. Hadisə sentyabrın 28-də Rinkeviç Olayne-Dalbe-Olayne marşrutu ilə velosiped sürərkən baş verib. Ertəsi gün o, Travmatologiya və Ortopediya Xəstəxanasına gedib, həkimlər onda sınıqların olduğunu müəyyən edib və gips qoyublar.

Latviya prezidenti özünün Facebook sahifəsində velosipeddən yıxılması barədə məlumat verib. "Velosiped mövsümü başa çatdı. Doktor Kriss Rozenberqs və Travmatologiya və Ortopediya Xəstəxanasının kollektivinə təşəkkür edirəm. Latviyalı həkimlər dünyanın ən yaxşılarıdır", - ölkə başçısı yazıb. Prezidentin ictimaiyyətlə əlaqələr üzrə müşaviri Martins Dregeris "LETA" agentliyinə bildirib ki, Rinkeviçs velosipeddən yıxılarkən sağ əlinin biləyini, sol əlindəki barmağını sındırıb. Dregerisin sözlərinə görə, zədə prezidentin işinə təsir etməyəcək. Rinkeviçs yaza və sənədləri imzalaya bilər. O, gələn həftənin gündəliyinə hər hansı dəyişiklik planlaşdırmayıb.

Rusiyada nəvə nənəsini "həbs etdi"

Rusiyanın Ulyanovsk şəhərində xilasedicilər səkkiz yaşlı nəvəsi ilə həbs oyunu oynayan nənəni qandaldan xilas ediblər. Bu barədə "Baza" Telegram kanalı məlumat yayıb. Hadisə şənbə günü baş verib. Təqaüdçü və nəvəsi həbs oyunu oynayıblar. Bir anda oğlan həbsi simulyasiya edərək nənəsinin əlini qandallayıb. Yaşlı qadın qandallardan qurtula bilməyib. Qeyd olunur ki, qandallar uşağın mərhum babasından qalıb - o, polis işləyirmiş. Əlləri qandallı nənə xilasedicilərə müraciət etməli olub. Ulyanovsk Mülki Müdafiə İdarəsinin əməkdaşları təqaüdçünü azad ediblər.

Tailand hakimiyyəti vətəndaşlara pul paylamağa başladı

Tailand hakimiyyəti 2023-cü ildə hakim "Phia Thai" partiyasının seçki proqramının bəndlərindən biri olan "Rəqəmsal pulqabı" proqramının həyata keçirilməsinin ilk günündə 3 milyon vətəndaşa 10 min bat (təxminən 300 dollar) ödəyib. Bu barədə "Khaosod" qəzeti məlumat yayıb. Prioritet olaraq pul ilk növbədə əhalinin həssas təbəqələrinə, əlillərə və sosial təminat kartı sahiblərinə köçürüləcək. Beləliklə, sentyabrın sonuna kimi ümumilikdə 14.5 milyon insan öz ödənişlərini alacaq. Bundan əlavə, sonrakı mərhələlərdə vəsaitlərin proqramda qeydiyyatdan keçmiş daha 26 milyon nəfər arasında bölüşdürülməsi gözlənilir.

Tailand hökuməti "Rəqəmsal pulqabı" proqramını iqtisadiyyatı stimullaşdırmaq, ölkənin hər bir bölgəsində pul dövriyyəsinə təşviq etmək və həssas qruplara yardım göstərmək üçün bir tədbir kimi nəzərdən keçirir. Proqramın insanlara işlə təmin olunma, biznes, iqtisadi və sosial faydaların təmin edilməsi məqsədilə rəqəmsal innovasiyalar üçün daha çox imkanlar təqdim edəcəyi gözlənilir.

Hər il milyonlarla insan bu xəstəlikdən ölür

Hazırda ürək-damar xəstəlikləri dünyada ölümün və əliliyin əsas səbəblərindən biri sayılır və hər il 20,5 milyon nəfər həyatını itirir. Ürək-damar xəstəliklərinə ürəyin və qan damarlarının xəstəlikləri, ürəyin isemik xəstəliyi, beyinin damarlarının xəstəliyi, arteriyaların periferik xəstəliyi, revmokardit, anadangəlmə ürək qüsuru, vena damarların trombozu və sair xəstəliklər aiddir. Ürək-damar xəstəlikləri və insultun yaranmasının risk amilləri qan təzyiqinin yüksəlməsi, qanda xolesterolun və qlükozanın miqdarının artması, siqaret çəkmək, artıq çəki, piylənmə və fiziki hərəkətsizlik, meyvə və tərəvəzlərlə qidalanmanın azlığıdır.

Yeri gəlmişkən, ürək-damar xəstəliklərinin inkişafına gətirib çıxaran qeyri-sağlam həyat tərzi ən çox uşaqlıq və yeniyetməlik dövründə inkişaf edir və yaşlandıqca həmin xəstəliklərə tutulmaq riski getdikcə artır. Ona görə də xəstəliyin profilaktikasına uşaq yaşlarından başlamaq lazımdır.

Ümumdünya Ürək Federasiyasının məlumatına görə, sağlam həyat tərzi keçirmək, tütün istifadəsini məhdudlaşdırmaq, qidalanmanı nəzarətdə saxlamaq və fiziki fəallığı artırmaq hesabına infarkt və insult nəticəsində baş verən erkən ölüm hallarının qarşısını 80 faiz almaq olar.

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: venimusavat@mail.ru

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Elsad MƏMMƏDLİ

Lisensiya N: B 114
SAYI: 1.500

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnilib, "Son dakika" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.